

Na osnovu člana 16. stav 4. Zakona o Vladi Zeničko-dobojskog kantona-Prečišćeni tekst ("Službene novine Zeničko-dobojskog kantona", broj 7/10) na prijedlog Ministarstva za boračka pitanja, Vlada Zeničko-dobojskog kantona na 106. sjednici, održanoj dana 04.04.2013. godine, d o n o s i

ZAKLJUČAK

I.

Prihvata se Informacija o stanju u oblasti branilačko-invalidske zaštite u 2012. godini, Ministarstva za boračka pitanja kao obrađivača.

II.

Zaključak sa Informacijom iz tačke I. ovog zaključka dostavlja se Stručnoj službi Skupštine Zeničko-dobojskog kantona u daljnju skupštinsku proceduru.

III.

Zaključak stupa na snagu danom donošenja.

Broj: 02-_____ /13.

Datum, 04.04.2013. godine

Z e n i c a

PREMIJER

mr.sci.Fikret Plevljak, dipl.ing.

DOSTAVLJENO:

1x Ministarstvo za boračka pitanja,

1x Stručna služba skupštine,

1x a/a.

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosna i Hercegovina
Zeničko-dobojski kanton
MINISTARSTVO ZA BORAČKA PITANJA

I N F O R M A C I J A
o stanju u oblasti branilačko-invalidske zaštite u 2012.godini

Zenica, mart 2013.godine

Programom rada Skupštine Zeničko-dobojskog kantona za 2013.godinu, u mjesecu aprilu je predviđeno razmatranje Informacije o stanju u oblasti branilačko-invalidske zaštite u 2012.godini, Vlade Zeničko-dobojskog kantona kao predlagača, a Ministarstva za boračka pitanja Zeničko-dobojskog kantona kao obrađivača.

Izrada informacije sa pregledom stanja u oblasti zaštite branilaca i članova njihovih porodica na području Kantona, ima za cilj analitički prikaz problematike pitanja branilačke populacije prvenstveno sa podacima koji se odnose na 2012.godinu, sa potrebnim konstatacijama i stajalištima, te zaključcima i prijedlozima o daljnjem radu u ovoj oblasti.

Sačinjena informacija obuhvata podatke koji se odnose na prava branilaca i članova njihovih porodica koja se realizuju na području Kantona u skladu sa odgovarajućim propisima Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Federacija) i Zeničko-dobojskog kantona (u daljnjem tekstu: Kanton).

Informacija uglavnom daje pregled stanja u branilačko-invalidskoj zaštiti za 2012.godinu, a radi preglednosti daje i podatke o stanju u 2011.godini, te aktivnostima poduzetim u ovoj oblasti u tekućem periodu 2013.godine, a sadrži i određene generalne podatke koji omogućavaju ocjenu postignutih rezultata u proteklom periodu ostvarivanja ovog vida zaštite u Kantonu.

Primjena ovog metoda će istovremeno predstaviti koordinativnu, analitičko-istraživačku i inicirajuće-predlagačku ulogu Ministarstva za boračka pitanja kao organa kantonalne uprave nadležnog za oblast zaštite branilaca i članova njihovih porodica, kao i odnos istog sa federalnim i općinskim organima uprave iz ove oblasti.

Kao temelj prilikom izrade ove informacije korišteni su redovni godišnji izvještaji o radu i periodične informacije o stanju u pojedinim segmentima branilačko-invalidske zaštite, koje je Ministarstvo za boračka pitanja podnosilo Vladi Kantona, te izvještaji o broju korisnika, riješenim predmetima i utrošenim sredstvima, koje su općinske službe uprave dostavljale Ministarstvu kroz godišnje izvještaje o svom radu.

DIO DRUGI - NORMATIVNA REGULATIVA, KORISNICI PRAVA, RESORNO MINISTARSTVO

POGLAVLJE I – Važeći propisi

Branilačko-invalidska zaštita, tačnije ostvarivanje prava branilaca i članova njihovih porodica te obaveze organa zakonodavne i izvršne vlasti u vezi sa istim na području Kantona, regulisani su slijedećim propisima:

- Ustav Federacije,
- Zakon o pravima branilaca i članova njihovih porodica ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine" broj 33/04,56/05, 70/07 i 9/10),
- Zakon o posebnim pravima dobitnika ratnih priznanja i odlikovanja i članova njihovih porodica ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine" broj 70/05, 61/06 i 9/10)
- Zakon o prestanku važenja Zakona o pravima demobiliziranih branilaca i članova njihovih porodica („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“ broj 9/10)
- Odluka o posebnim pravima nosilaca "Partizanske spomenice 1941" i članova njihovih porodica ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine" broj 6/06).
- Odluke, uredbe, pravilnici, naredbe, uputstva, smjernice i ostali podzakonski akti Vlade Federacije i Federalnog ministarstva za pitanja boraca i invalida odbrambeno-oslobodilačkog rata/ Federalno ministarstvo za pitanja branitelja i invalida domovinskog rata, iz oblasti branilačko-invalidske zaštite,
- Ustav Kantona,
- Zakon o dopunskim pravima branilaca i članova njihovih porodica ("Službene novine Zeničko-dobojskog kantona" broj 6/06, 9/07 i 18/12),
- Podzakonski akti doneseni na osnovu Zakona o dopunskim pravima branilaca i članova njihovih porodica:
 - a. Odluka o proširenom obimu prava iz oblasti zdravstvene zaštite za braniocce i članove njihovih porodica (Službene novine ZDK br. 3/08)
 - b. Uredba o medicinskoj rehabilitaciji branilaca i članova njihovih porodica u banjasko-klimatskim lječilištima (Službene novine ZDK br. 12/06, 6/10 i 2/13)
 - c. Uredba o stipendiranju branilaca i članova njihovih porodica – prečišćeni tekst (Službene novine ZDK br. 2/09)
 - d. Uredba o prednosti u školovanju branilaca i članova njihovih porodica (Službene novine ZDK br. 12/07)
 - e. Uredba o rješavanju stambenog pitanja branilaca i članova njihovih porodica (Službene novine ZDK br. 19/07 i 2/13)
 - f. Uredba o pomoći braniocima i članovima njihovih porodica koji se nalaze u teškoj socijalno-ekonomskoj situaciji (Službene novine ZDK br. 19/07 i 2/13)
 - g. Uredba o dodjeli kredita za zapošljavanje branilaca i članova njihovih porodica (Službene novine ZDK br. 3/08 i 2/13)
 - h. Uredba o participaciji troškova sportskih manifestacija i invalidskog sporta branilaca i članova njihovih porodica (Službene novine ZDK br. 19/07)
 - i. Odluka o naknadi troškova podizanja nišana/nadgrobnog spomenika (Službene novine ZDK br. 20/07)
 - j. Odluka o finansiranju rada kantonalnih udruženja branilaca i članova njihovih porodica (Službene novine ZDK br. 20/07 i 2/13)
 - k. Odluka o naknadi troškova dženaze/sahrane branilaca i članova njihovih porodica (Službene novine ZDK br. 19/07, 6/10 i 2/13)
 - l. Odluka o novčanoj naknadi dobitnika ratnih priznanja i odlikovanja (Službene novine ZDK br. 19/07)
 - m. Pravilnik o načinu ostvarivanja prava po osnovu preostale sposobnosti (akt ministra Ministarstva za boračka pitanja broj: 02-02-21713/07 od 09.05.2008. godine,

- Akti doneseni na osnovu drugih kantonalnih zakona, Ministarstva za boračka pitanja kao obrađivača:
 - a. Odluka o odobravanju prijenosa vlasništva na stanovima dodijeljenim na korištenje braniocima i članovima njihovih porodica (Službene novine ZDK br. 11/06 i 15/10)
 - b. Odluka o smanjenju kamatne stope na kredite za stambenu izgradnju odobrene pripadnicima branilačke populacije (Službene novine ZDK br. 8/06)
- Zakoni i podzakonski akti u resornoj nadležnosti drugih kantonalnih organa uprave, odredbe kojih regulišu posebna prava branilaca i članova njihovih porodica:
 - a. Zakon o sudskim taksama (Službene novine ZDK br. 12/09, 4/11, 7/11, 15/11, 2/12)
 - b. Zakon o kantonalnim administrativnim taksama – preč.tekst (Službene novine ZDK br. 13/02 – 9/10)
 - c. Zakon o porezu na promet nekretnina (Službene novine ZDK br. 6/09)
 - d. Zakon o porezu na imovinu, naslijeđe i poklon (Službene novine ZDK br. 9/09 i 13/11)
 - e. Odluka o neposrednom učešću osiguranih lica u troškovima korišćenja zdravstvene zaštite (Službene novine ZDK br. 4/05 i 13/08)
 - f. Odluka o obimu prava na korištenje ortopedskih i drugih pomagala, zubnoprotske pomoći i zubnoprotskih nadomjestaka i endoproteza (Službene novine ZDK br. 4/05)
- akti Skupštine i Vlade Kantona kojim se utvrđuju posebni zadaci Ministarstva za boračka pitanja, odnosno daju određene smjernice i uputstva.

POGLAVLJE II - Korisnici prava

Branioци i članovi njihovih porodica, kao korisnici prava iz oblasti branilačko-invalidske zaštite, u skladu sa naprijed naznačenim federalnim zakonima odnosno Kantonalnim zakonom o dopunskim pravima branilaca i članova njihovih porodica, mogu se svrstati u slijedeće kategorije:

- a) članovi porodice šehida, poginulog, umrlog, nestalog branioca i umrlog ratnog vojnog invalida,
- b) djeca šehida, poginulog, umrlog, nestalog branioca bez oba roditelja,
- c) dobitnici ratnog priznanja ili odlikovanja i članovi uže porodice poginulog, umrlog ili nestalog dobitnika ratnog priznanja ili odlikovanja,
- d) ratni vojni invalidi,
- e) demobilizirani branioци,
- f) djeca ratnog vojnog invalida/demobiliziranog branioca,
- g) nosioci "Partizanske spomenice 1941" i članovi uže porodice poginulog ili umrlog nosioca "Partizanske spomenice 1941",
- h) dobrovoljci i organizatori otpora, veterani, učesnici rata, lica sa naročitim zaslugama u odbrambeno-oslobodilačkom ratu.

Definicije pojedinih kategorija utvrđene su federalnim zakonima, odnosno Zakonom o dopunskim pravima branilaca i članova njihovih porodica, i od značaja su kod vrste, obima i načina ostvarivanja pojedinih prava. S obzirom da su Kantonalnim zakonom utvrđeni oblici branilačko-invalidske zaštite koji se ostvaruju kao dopunska prava, uz prava koja su za branioce i članove njihovih porodica utvrđena federalnim zakonima, istim su naznačeni slijedeći pojmovi i definicije:

- a) Braniocem, odnosno demobiliziranim braniocem smatra se pripadnik Armije Republike Bosne i Hercegovine, Hrvatskog vijeća obrane i policije nadležnog organa unutrašnjih poslova (u daljem tekstu: Oružane snage) koji je učestvovao u odbrani Bosne i Hercegovine (početak agresije na općinu Ravno) od 18.09.1991. do 23.12.1996.godine, odnosno do prestanka neposredne ratne opasnosti i koji je demobiliziran rješenjem nadležnog vojnog organa, kao i lice koje je učestvovalo u pripremi za odbranu i u odbrani Bosne i Hercegovine u periodu prije 18.09.1991.godine a koje je angažirano od nadležnih organa;
- b) Pod učešćem u odbrani Bosne i Hercegovine podrazumijeva se učešće u oružanom otporu i djelovanje u direktnoj vezi sa pružanjem otpora;

- c) Dobrovoljcem i organizatorom otpora smatra se pripadnik vojnih jedinica koji je učestvovao u pripremi za odbranu i u odbrani Bosne i Hercegovine u periodu do 19.06.1992.godine, kao i drugo lice koje nije bilo vojni obveznik u vrijeme dobrovoljnog stupanja u Oružane snage i ostalo neprekidno u jedinicama do kraja rata, ili je ranije demobiliziran od nadležnog vojnog organa;
- d) Veteranom se smatra lice koje je stupilo u Oružane snage od 18.09.1991.godine do 31.12.1992.godine i ostalo neprekidno do 23.12.1995.godine, ili je ranije demobilizirano od nadležnog vojnog organa;
- e) Učesnikom rata smatra se svako lice koje je u sastavu Oružanih snaga provelo najmanje jednu godinu neprekidno u periodu od 20.06.1992.godine do 23.12.1995.godine.
- f) Ratni vojni invalid je branilac kojem je to svojstvo utvrđeno rješenjem nadležnog organa i u skladu sa važećim federalnim propisima iz oblasti branilačko-invalidske zaštite, a po osnovu zadobivene rane, povrede, bolesti ili pogoršanja zdravstvenog stanja, usljed čega je nastupilo oštećenje njegovog organizma najmanje za 20%.
- g) Član porodice šehida, poginulog, umrlog, nestalog branioca i umrlog ratnog vojnog invalida, u smislu ovog Zakona, je korisnik prava na porodičnu invalidninu, na osnovu rješenja nadležnog organa, izdatog u skladu sa važećim federalnim propisima iz oblasti branilačko-invalidske zaštite.
- h) Dijete šehida, poginulog, umrlog, nestalog branioca bez oba roditelja, u smislu ovog Zakona, je član porodice šehida, poginulog, umrlog, nestalog branioca, koje je u vrijeme gubitka oba roditelja bilo malodobno.
- i) Djetetom ratnog vojnog invalida/demobiliziranog branioca, u smislu ovog Zakona, smatra se dijete rođeno u braku/van braka, usvojeno dijete, kao i pastorče koje je sa istim živjelo u zajedničkom domaćinstvu najmanje posljednju godinu dana.
- j) Lice sa naročitim zaslugama u odbrambeno-oslobodilačkom ratu, u smislu ovog Zakona, je dobitnik ratnog priznanja ili odlikovanja i nosilac "Partizanske spomenice 1941".
- k) Dobitnik ratnog priznanja ili odlikovanja i član uže porodice poginulog, umrlog ili nestalog dobitnika ratnog priznanja ili odlikovanja, u smislu ovog Zakona je korisnik prava na mjesečni novčani dodatak, na osnovu rješenja nadležnog organa, u skladu sa odredbama Zakona o posebnim pravima dobitnika ratnih priznanja i odlikovanja i članova njihovih porodica.
- l) Nosilac "Partizanske spomenice 1941" i član uže porodice poginulog ili umrlog nosioca "Partizanske spomenice 1941", u smislu ovog Zakona je korisnik prava na mjesečni novčani dodatak, na osnovu rješenja nadležnog organa, u skladu sa odredbama Odluke o posebnim pravima nosilaca "Partizanske spomenice 1941" i članova njihovih porodica ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine" broj 6/06).

Napomena: Definicije "dobrovoljca i organizatora otpora", "veterana", "djeteta ratnog vojnog invalida/demobiliziranog branioca" i "lica sa naročitim zaslugama u odbrambeno-oslobodilačkom ratu" utvrđena je u skladu sa Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o dopunskim pravima branilaca i članova njihovih porodica donesenim u decembru 2012.god., a izvršenim u cilju usklađivanja pojmova i definicija sa važećim u tom smislu odredbama federalnih zakona, te činjenicom nemogućnosti pribavljanja tačnih podataka o broju lica sa statusom dobrovoljca i organizatora otpora i veterana.

Iz naprijed iznesenog evidentno je da se branilačko-invalidska zaštita osigurava za branioce i članove njihovih porodica koji su svoj status ostvarili po osnovu učešća u proteklom odbrambeno-oslobodilačkom ratu 1991.-1996.godine, a sa istim su u pravima izjednačeni i učesnici narodnooslobodilačkog-antifašističkog rata 1941.-1945.godine.

Kantonalni zakon, pod određenim uvjetima, predviđa ostvarivanje prava i za kategoriju posebnih korisnika branilačko-invalidske zaštite – to su lica koja ne ostvaruju prava po federalnim zakonima i uglavnom su u teškoj socijalno-ekonomskoj situaciji:

- a) djeca šehida, poginulog, umrlog, nestalog branioca, kojima je prestalo pravo na porodičnu invalidninu – prava iz oblasti zdravstvene zaštite, zapošljavanja i stipendiranja, do navršene 35. godine života;
- b) djeca poginulog, umrlog ili nestalog dobitnika ratnog priznanja ili odlikovanja kojima je prestalo pravo na mjesečni novčani dodatak, djeca umrlog ratnog vojnog invalida koja nisu korisnici prava na porodičnu invalidninu i djeca umrlog demobiliziranog branioca – prava iz oblasti zdravstvene zaštite, zapošljavanja i stipendiranja, do navršene 30. godine života;
- c) udovice umrlih demobiliziranih branilaca te roditelji umrlih ratnih vojnih invalida ili demobiliziranih branilaca koji su u redovima Oružanih snaga proveli najmanje dvije godine.

Napomena: Kategorija posebnih korisnika utvrđena je u skladu sa posljednjim izvršenim izmjenama Kantonalnog zakona. Ranije odredbe su davale mogućnost ostvarivanja prava po Zakonu za:

- d) djecu šehida, poginulog, umrlog, nestalog branioca i umrlog ratnog vojnog invalida te djecu poginulog, umrlog ili nestalog dobitnika ratnog priznanja ili odlikovanja koja su izgubila pravo na porodičnu invalidninu, odnosno mjesečni novčani dodatak, a nisu napunila 25 godina života;
- e) udovice šehida, poginulih, umrlih, nestalih branilaca, koje nisu korisnici prava na porodičnu invalidninu, a koje nisu stupilu u brak ili vanbračnu zajednicu.

POGLAVLJE III Resorna nadležnost i obaveze Ministarstva za boračka pitanja

Ministarstvo za boračka pitanja Zeničko-dobojskog kantona, u skladu sa odredbama člana 12. Zakona o kantonalnim ministarstvima i drugim organima uprave, vrši upravne i stručne poslove utvrđene zakonima i drugim propisima koji se odnose na utvrđivanje i ostvarivanje prava i zaštitu interesa branilaca iz proteklog odbrambeno oslobodilačkog rata – pripadnika jedinica Oružanih snaga i članova njihovih porodica: ratnih vojnih invalida, demobiliziranih branilaca, dobitnika ratnih priznanja ili odlikovanja, članova porodica šehida, poginulih, umrlih i nestalih branilaca i umrlih ratnih vojnih invalida i članova uže porodice umrlih poginulih, umrlih ili nestalih dobitnika ratnih priznanja ili odlikovanja. Prvenstveno se to odnosi na poslove u vezi sa reguliranjem socijalno-statusnih pitanja branilaca i članova njihovih porodica: pitanja zdravstvene zaštite, ortopedskih pomagala i medicinske rehabilitacije, profesionalne rehabilitacije, stambenog zbrinjavanja, prednosti u školovanju i zapošljavanju, podizanja nišana i spomen obilježja, novčane pomoći u rješavanju socijalno-ekonomskih problema i drugo, pri čemu Ministarstvo daje mišljenje u donošenju sistemskih propisa kojim se reguliraju osnovna pitanja branilaca i članova njihovih porodica na nivou Federacije BiH; priprema zakone i druge propise kojim se reguliraju socijalno-statusna pitanja branilaca i članova njihovih porodica na području Kantona; neposredno izvršava zakone i druge propise; rješava u drugostepenom upravnom postupku i vrši poslove revizije rješenja izdatih u prvostepenom postupku; vrši upravni i finansijski nadzor nad provedbom zakona i drugih propisa iz ove oblasti; daje mišljenje po propisima koje pripremaju drugi organi, a odnose se na prava pripadnika branilačke populacije, donosi podzakonske akte i prati stanje u oblasti branilačko-invalidske zaštite.

Ministarstvo osigurava zaštitu i ostvarivanje prava i učesnika narodno-oslobodilačkog rata 1941-1945. godine, u skladu sa važećim zakonima i drugim propisima.

Rad Ministarstva za boračka pitanja je baziran na poslovima i zadacima koji kao osnovna funkcija Ministarstva proizilaze iz ustava Federacije i Kantona, Zakona o Vladi Zeničko-dobojskog kantona, Zakona o kantonalnim ministarstvima i drugim tijelima uprave, te federalnih i kantonalnih zakona i ostalih propisa iz oblasti branilačko-invalidske zaštite.

U Ministarstvu za boračka pitanja se, po osnovu ovlaštenja i obaveze propisanih odredbama člana 41. Zakona o pravima branilaca i članova njihovih porodica, po službenoj dužnosti obavljaju poslovi revizije prvostepenih rješenja izdatih od strane općinskih službi nadležnih za poslove branilačko-invalidske zaštite, u predmetima priznavanja prava na porodičnu i ličnu invalidninu. U vršenju revizije Ministarstvo može dati saglasnost na prvostepeno rješenje, ili isto izmijeniti, poništiti, ili drugačije riješiti.

U realizaciji obaveza po Federalnom zakonu Ministarstvo za boračka pitanja kontinuirano nadgleda stepen realizacije obaveza općina, te obavlja niz aktivnosti na implementaciji Zakona kroz upućivanje cirkularnih dopisa i davanje pismenih i usmenih uputstava načelnicima općina i službama, održavanje sastanaka, i dr., o čemu redovno izvještava Federalno ministarstvo;

Ministarstvo vrši redovni mjesečni obračun invalidnina za preko 11.600 korisnika i isti dostavlja Federalnom ministarstvu koje je, u skladu sa važećim sistemom, vrši isplatu istih korisnicima putem banaka – na ovaj način je u 2012.godini realizovano ukupno 35.197.468,32 KM.

Ministarstvo vrši i kontinuirano softversko prikupljanje ažuriranih podataka iz evidencionih kartona korisnika prava iz branilačko-invalidske zaštite od strane resornih općinskih službi, a u okviru instaliranog programa IIS BIZ, te redovno mjesečno objedinjavanje i dostavljanje prikupljenih podataka Federalnom ministarstvu. Ministarstvo obavlja i poslove prikupljanja i objedinjavanja novčanih potraživanja po općinama u cilju realizacije mjesečnih isplata ovih prinadležnosti kao i korekcije podataka o zaostalim potraživanjima.

U ovom segmentu svog rada Ministarstvo kontinuirano otklanja probleme u funkcioniranju službenog software-a IIS branilačko-invalidske zaštite nastalog kao posljedica loše i zastarjele informatičke opreme u općinskim službama, te instaliranje software-a na novim kompjuterima.

U svom odnosu sa organima drugih nivoa vlasti Ministarstvo se pridržava propisa i akata kojima su regulisani ovi odnosi te izvršava obaveze koje kao organ uprave ima po ovom pitanju. U kontaktima sa Federalnim ministarstvom za pitanja boraca i invalida odbrambeno-oslobodilačkog rata/ Federalno ministarstvo za pitanja branitelja i invalida domovinskog rata, nastoji se ostvariti najviši stepen saradnje i koordinacije u cilju izvršavanja aktivnosti iz oblasti branilačko-invalidske zaštite.

Ministarstvo prilikom obavljanja svojih aktivnosti ostvaruje značajnu saradnju sa svim općinskim službama za BIZ, udruženjima pripadnika branilačke populacije na svim nivoima, javnim ustanovama iz oblasti zdravstva i medicinske rehabilitacije, zapošljavanja i socijalnog zbrinjavanja, preduzećima za izradu ortopedskih pomagala, Institutom za ocjenu radne sposobnosti, kao i drugim pravnim i fizičkim licima djelatnost kojih je od značaja za ostvarivanje prava i zaštitu interesa branilaca i članova njihovih porodica.

DIO TREĆI - OSNOVNA PRAVA PO FEDERALNIM ZAKONIMA

Zakonom o pravima branilaca i članova njihovih porodica utvrđeno je pravo na mjesečnu novčanu naknadu za ratne vojne invalide, porodice šehida, poginulog, umrlog, nestalog branioca i umrlog ratnog vojnog invalida.

Zakonom o posebnim pravima dobitnika ratnih priznanja i odlikovanja i članova njihovih porodica utvrđeno je pravo na mjesečni novčani dodatak za dobitnike ratnih priznanja ili odlikovanja i članove porodica poginulog, umrlog ili nestalog dobitnika ratnog priznanja ili odlikovanja.

U postupku po zahtjevu stranaka za priznavanje prava na novčana primanja po naprijed navedenim zakonskim osnovama ili u postupku pokrenutom po službenoj dužnosti, općinske službe nadležne za poslove branilačko-invalidske zaštite rješavaju u prvom stepenu o uvećanju, smanjenju, djelimičnom ili potpunom prestanku prava, dok u drugom stepenu rješava Federalno ministarstvo.

A. Novčana primanja porodica šehida/poginulih branilaca

Porodice šehida, poginulog, umrlog, nestalog branioca i umrlog ratnog vojnog invalida ostvaruju slijedeća novčana primanja:

- porodična invalidnina
- uvećana porodična invalidnina

U narednim tabelama su dati pokazatelji o korisnicima ovih pravima po općinama Kantona:

Tabele 1. i 1a. Pregled broja korisnika i sauživalaca porodične invalidnine u 2011. i 2012. godini

2011.godina		
Općina	Korisnici	Sauživaoci
Breza	176	85
Doboj-jug	261	68
Kakanj	401	207
Maglaj	503	189
Olovo	202	94
Tešanj	723	327
Usora	72	29
Vareš	149	64
Visoko	529	249
Zavidovići	777	378
Zenica	1.330	693
Žepče	618	285
UKUPNO	5.741	2.668

2012.godina		
Općina	Korisnici	Sauživaoci
Breza	169	76
Doboj-jug	232	65
Kakanj	357	198
Maglaj	508	189
Olovo	167	91
Tešanj	648	308
Usora	75	28
Vareš	144	61
Visoko	508	233
Zavidovići	717	359
Zenica	1.259	669
Žepče	649	296
UKUPNO	5.433	2.573

Tabele 2. i 2a. Iznos primanja i broj korisnika porodične invalidnine

2011.godina		
Kategorija	Iznos (KM)	Korisnici
Jedan član porodice	346,43	1.752
Dva člana porodice	443,10	837
Tri člana porodice	483,38	203

2012.godina		
Kategorija	Iznos (KM)	Korisnici
Jedan član porodice	352,66	1.931
Dva člana porodice	451,08	878
Tri člana porodice	492,08	109

Četiri i više članova porodice	523,67	16
Jedan roditelj neženjenog	346,43	820
Oba roditelja neženjenog	402,82	845
Jedan roditelj ženjenog sa drugim mj. prihodima	80,56	702
Oba roditelja ženjenog sa drugim mj. prihodima	120,85	303
Jedan roditelj ženjenog bez drugih prihoda	217,52	98
Oba roditelja ženjenog bez drugih prihoda	281,97	120
Udovice bez djece	161,13	45
UKUPNO		5.741

Četiri i više članova porodice	533,09	14
Jedan roditelj neženjenog	352,66	810
Oba roditelja neženjenog	410,07	704
Jedan roditelj ženjenog sa drugim mj. prihodima	82,01	589
Oba roditelja ženjenog sa drugim mj. prihodima	123,02	229
Jedan roditelj ženjenog bez drugih prihoda	221,44	73
Oba roditelja ženjenog bez drugih prihoda	287,05	47
Udovice bez djece	164,03	49
UKUPNO		5.433

Tabele 3. i 3a. Iznos uvećanja i broj korisnika uvećane porodične invalidnine u 2011. i 2012. godini

2011.godina		
Kategorija	Uvećanje (KM)	Korisnici
Jedno dijete bez oba roditelja	281,97	22
Dvoje djece bez oba roditelja	362,54	3
Troje i više djece bez oba roditelja	443,10	0
Roditelji koji su izgubili jedino dijete	241,69	46
Porodica sa više šehida/poginulih branilaca (uvećanje za svaku poginulu osobu)	161,13	256
Ukupno		327

2012.godina		
Kategorija	Uvećanje (KM)	Korisnici
Jedno dijete bez oba roditelja	287,05	26
Dvoje djece bez oba roditelja	369,06	3
Troje i više djece bez oba roditelja	451,08	0
Roditelji koji su izgubili jedino dijete	246,06	43
Porodica sa više šehida/poginulih branilaca (uvećanje za svaku poginulu osobu)	164,03	219
Ukupno		291

B. Novčana primanja ratnih vojnih invalida

Ratni vojni invalidi ostvaruju slijedeća novčana primanja:

- lična invalidnina
- dodatak na njegu i pomoć od drugog lica
- ortopedski dodatak

U narednim tabelama su dati pokazatelji o korisnicima ovih pravima po općinama Kantona:

Tabele 4. i 4a Iznos primanja i broj korisnika lične invalidnine u 2011. i 2012. godini

2011.godina		
Grupa invaliditeta	Iznos (KM)	Korisnici
I	805,64	84
II	588,12	161
III	443,10	170
IV	346,43	302
V	257,80	599
VI	145,02	752
VII	104,73	693
VIII	56,39	983
IX	48,34	1.329
X	40,28	1.338
Ukupno:		6.411

2012.godina		
Grupa invaliditeta	Iznos (KM)	Korisnici
I	820,14	88
II	598,70	159
III	451,08	174
IV	352,66	290
V	262,44	569
VI	147,63	771
VII	106,62	683
VIII	57,41	949
IX	49,21	1.251
X	41,01	1.283
Ukupno:		6.217

Tabele 5. i 5a Iznos primanja i broj korisnika dodatka za njegu i pomoć drugog lica u 2011. i 2012.godini

2011.godina		
Grupa invaliditeta	Iznos (KM)	Korisnici
I	805,64	68
II	563,95	17
III	402,82	3
Ukupno:		88

2012.godina		
Grupa invaliditeta	Iznos (KM)	Korisnici
I	820,14	71
II	574,10	18
III	410,07	5
Ukupno:		94

Tabele 6. i 6a. Iznos primanja i broj korisnika ortopedskog dodatka u 2011. i 2012.godini

2011.godina		
Stepen oštećenja	Iznos (KM)	Korisnici
I	233,64	224
I (uvećanje)	292,04	4
II	177,24	378
III	136,96	713
Ukupno:		1.319

2012.godina		
Stepen oštećenja	Iznos (KM)	Korisnici
I	237,84	226
I (uvećanje)	297,31	5
II	180,43	375
III	139,42	690
Ukupno:		1.295

C. Novčani dodatak dobitnika ratnih priznanja i odlikovanja

Zakonom o posebnim pravima dobitnika ratnih priznanja i odlikovanja i članova njihovih porodica utvrđeno je pravo na mjesečni novčani dodatak za dobitnike ratnih priznanja i odlikovanja i članove porodica poginulih, umrlih i nestalih dobitnika ratnih priznanja i odlikovanja, a o ostvarivanju ovog prava odlučuje Federalno ministarstvo. Visina mjesečnog novčanog dodatka za I grupu iznosi 303,31 KM, za II grupu 151,65 KM, a za III grupu 60,66 KM.

D. Isplate novčanih primanja

Ministarstvo za boračka pitanja vrši mjesečni obračun ovih primanja i isti dostavlja Federalnom ministarstvu, koje vrši isplatu istih prinadležnosti korisnicima putem banaka.

Sredstva za isplatu naznačenih novčanih mjesečnih primanja osiguravaju se iz Federalnom budžetu, a u skladu sa Instrukcijom Federalnog ministarstva od 12.06.2012.godine vrši se umanjenje invalidnina za 10% sa osnovicom od 820,14 KM za korisnike porodične invalidnine i lične invalidnine kod oboljenja i povreda RVI, te novčanog dodatka dobitnika ratnih priznanja i odlikovanja za 10%.

DIO ČETVRTI - DOPUNSKA PRAVA PO KANTONALNIM PROPISIMA

Stupanjem na snagu Zakona o pravima branilaca i članova njihovih porodica ("Službene novine Federacije BiH" broj 33/04, isp.56/05) uspostavljen je na nivou Federacije BiH jedinstven pravni sistem u oblasti branilačko-invalidske zaštite za pripadnike Oružanih snaga RBiH i pripadnike ratnih postrojbi HVO, te osigurana jednobraznost u sticanju i ostvarivanju prava svih pripadnika branilačke populacije na nivou Federacije BiH. Federalni zakon faktički utvrđuje tri grupe prava: u prvu spadaju tzv. osnovna prava, koja su ista za sve branioci i članove njihovih porodica na teritoriji Federacije BiH, zbog čega se istim zakonom propisuje način i postupak njihovog ostvarivanja, a potrebna finansijska sredstva za realizaciju istih osiguravaju u Budžetu Federacije BiH: porodična invalidnina, uvećana porodična invalidnina, lična invalidnina, dodatak na njegu i pomoć drugog lica, ortopedski dodatak i pomoć u slučaju smrti ratnih vojnih invalida. II grupu prava Zakon propisuje u članu 7. odnosno spominje i načelno utvrđuje, praktički stavlja u obavezu kantonima da ta prava svojim propisima uredi i finansiraju, s naznakom da "branioci i članovi njihovih porodica ostvaruju i druga prava, u skladu sa federalnim i kantonalnim propisima, koja nisu obuhvaćena istim Zakonom, i to:

- novčanu naknadu za vrijeme nezaposlenosti;
- prednost pri zapošljavanju pod jednakim uvjetima;
- prednost pri zakupu i otkupu poslovnog prostora pod jednakim uvjetima;
- prednost pri upisu u obrazovne ustanove pod jednakim uvjetima;
- besplatne obavezne udžbenike za redovno školovanje;
- prednost pri dodjeli stipendija i smještaju u dačke i studentske domove;
- zdravstvenu zaštitu;
- prioritarno pravo za rješavanje stambenog pitanja pod jednakim uvjetima;
- pomoć u slučaju smrti;
- prednost pri korištenju programa nadležnih zavoda za zapošljavanje;
- oslobađanje od plaćanja naknade troškova korištenja građevinskog zemljišta;
- ostvarivanje penzije pod povoljnijim uvjetima;
- druga prava u skladu sa posebnim propisima. "

Zakon dalje navodi da će se naznačena prava regulirati u skladu sa odredbama čl. 26. do 31. istog zakona, kojim se ističu obaveze kantona u vezi prava branilaca i članova njihovih porodica na zdravstvenu zaštitu, liječenje u inozemstvu, ortopedsko pomagalo, zapošljavanje i stambeno zbrinjavanje branilaca i članova njihovih porodica. Tako se utvrđuje obaveza nadležnog organa kantona da posebnim propisom utvrdi postupak i način ostvarivanja zdravstvene zaštite za lica koja nisu osigurana, saglasno odredbama Zakona o zdravstvenom osiguranju, kao i da utvrdi kriterije za ostvarivanje prava na liječenje u inozemstvu, prava na ortopedsko pomagalo te da svojim propisima osigura prioritarno rješavanje stambenih pitanja pripadnika branilačke populacije u skladu sa važećim propisima. Federalni zakon dalje navodi da kantonalni i federalni organi nadležni za reguliranje u oblasti zapošljavanja na odgovarajući način reguliraju prava iz oblasti zapošljavanja pri čemu će se za branilačku populaciju osigurati adekvatna podrška. Član 30. propisuje da kantonalni organi svojim propisima osiguravaju i druga dopunska prava u skladu sa odredbom člana 7. Zakona, prvenstveno za najugroženije kategorije, dok je članom 27. utvrđena obaveza nadležnih organa u bolnicama, ambulancama, općinama, sudovima i drugim javnim ustanovama o vidnom isticanju obavijesti o prednosti bez čekanja u redu za teže ratne vojne invalide i roditelje šehida i poginulih branilaca. Federalni zakon također predviđa donošenje

federalnih propisa kojim se reguliše ostvarivanje penzije pod povoljnijim uvjetima za braniocima i članove njihovih porodica te ostvarivanje drugih prava ove kategorije stanovništva, što predstavlja treću grupu prava po istom zakonu (također dopunskih), koje pojedinačno ne spominje, već ostavlja mogućnost da kantoni, s obzirom na svoje specifičnosti, osiguraju još neka prava.

Zakonom o posebnim pravima dobitnika ratnih priznanja i odlikovanja i članova njihovih porodica ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine" broj 70/05, 61/06 i 9/10) propisuje da ista lica imaju pravo na sva prava regulirana Zakonom o pravima branilaca i članova njihovih porodica i drugim propisima iz oblasti boračko-invalidske zaštite, kao i pravo na:

- 1) njegu i pomoć drugog lica pod uvjetima propisanim u Zakonu o pravima branilaca i članova njihovih porodica;
- 2) obavještanje o smrti putem javnih medija, organiziranje ukopa-sahrane uz državne počasti i pravo na ukopno mjesto na lokacijama zaslužnih ličnosti;
- 3) naknadu troškova ukopa-sahrane i podizanje nišana, odnosno nadgrobnih spomenika;
- 4) zdravstvenu zaštitu, liječenje u inozemstvu, banjsko liječenje u obimu koji je propisan za vojne invalide;
- 5) prioritet pri zapošljavanju pod jednakim uvjetima;
- 6) prioritet pri korištenju programa nadležnih službi za zapošljavanje pod jednakim uvjetima;
- 7) novčanu naknadu za vrijeme nezaposlenosti;
- 8) prioritet upisa u obrazovne ustanove pod jednakim uvjetima, besplatne obavezne udžbenike za redovno školovanje;
- 9) prioritet pri dodjeli stipendija i smještaj u đačke i studentske domove za redovne učenike i studente pod jednakim uvjetima;
- 10) prioritet pri rješavanju stambenog pitanja pod jednakim uvjetima;
- 11) prioritet pri zakupu ili otkupu poslovnog prostora pod jednakim uvjetima;
- 12) oslobođanje od plaćanja naknade za pogodnosti i naknade za uređenje građevinskog zemljišta i obaveze naknade za dodijeljeno gradsko-građevinsko zemljište;
- 13) povlastice u gradskom prijevozu u skladu sa važećim propisima;
- 14) mjesečni novčani dodatak;
- 15) povoljnije uvjete penzionisanja.

Zakon naglašava da se "Prioritetom pod jednakim uvjetima iz stava 1. tač. 5., 6., 8., 9., 10. i 11. ovog člana smatra prednost pod jednakim uvjetima u okviru boračke kategorije kojoj pripada lice iz člana 2. ovog Zakona (demobilizirani borci, ratni vojni invalidi, članovi porodice poginulog, umrlog ili nestalog borca).

U postupku donošenja Zakona o dopunskim pravima branilaca i članova njihovih porodica ispoštovane su odredbe Federalnog zakona u pogledu prava koja kao dopunska trebaju biti regulisana na nivou kantona, uz naznaku i drugih prava koja pripadnici branilačke populacije već ostvaruju po osnovu budžetskih i poreznih propisa, akata Vlade Kantona, resornih ministarstava i općinskih vijeća, ali i prava koja bi trebali ostvarivati ubuduće.

Branioци i članovi njihovih porodica sa područja Kantona, u skladu sa Zakonom o dopunskim pravima branilaca i članova njihovih porodica i podzakonskim aktima koje je donijela Skupština i Vlada Kantona u realizaciji istog, ostvaruju slijedeća prava:

- a) Zdravstvena zaštita;
- b) Banjsko i klimatsko liječenje (medicinska rehabilitacija);
- c) Prednosti u školovanju i stipendiranju;
- d) Profesionalna rehabilitacija;
- e) Osiguranje povoljnijih uvjeta za zapošljavanje;
- f) Vanredna novčana pomoć;
- g) Pomoć u rješavanju stambenog pitanja;
- h) Oslobođanje od plaćanja sudskih i administrativnih taksi;
- i) Participacija troškova manifestacija invalidskog sporta i obilježavanja značajnih datuma;
- j) Podizanje nišana – nadgrobnog spomenika;
- k) Pomoć u slučaju smrti;

- l) Izgradnja prilaza do stambene zgrade;
- m) Posebna prava.

Napomena: Nazivi prava su dati u skladu sa posljednjim izvršenim izmjenama Kantonalnog zakona. Dotadašnji nazivi prava pod d) i f) su bili:

- Pravo po osnovu preostale radne sposobnosti
- Novčana naknada za vrijeme nezaposlenosti i teške socijalno-ekonomske situacije

Evidentno je da Kantonalnim zakonom nisu predviđena sljedeća prava utvrđena naprijed naznačenim federalnim zakonima:

- prednost pri zakupu i otkupu poslovnog prostora pod jednakim uvjetima;

Ovo pravo je bilo u Nacrtu Zakona, ali je brisano na sugestiju branilačkih organizacija sa primjedbom o zanemarljivo malom broju slučajeva da pripadnici branilačke populacije otkupljuju i zakupljuju poslovne prostore.

- oslobađanje od plaćanja naknade troškova korištenja građevinskog zemljišta;

Također bilo u Nacrtu, brisano uz uvažavanje primjedbe Zakonodavnopravne komisije Skupštine i resornog ministarstva za poslove urbanizma zbog postojanje odredbe Federalnog zakona kojim je utvrđena zabrana istog oslobađanja.

- ostvarivanje penzije pod povoljnijim uvjetima;

Oblast koju regulišu isključivo federalni propisi.

Zakonom o dopunskim pravima branilaca i članova njihovih porodica je za dobitnike ratnih priznanja i odlikovanja utvrđeno pravo Prednosti u korištenju usluga zdravstvenih ustanova; pravo na Korištenje medicinske rehabilitacije u banjско-klimatskim lječilištima u obimu propisanom za ratne vojne invalide; pravo Prioriteta u rješavanju stambenog pitanja (članom 25. Zakona ova kategorija je postavljena ispred kategorije djece šehida/pog.branilaca bez oba roditelja i RVI 100% I grupe, za koju Zakon o pravima branilaca i članova njihovih porodica predviđa prioritet); te u okviru posebnih prava kao lica sa naročitim zaslugama – "da u realizaciji prava na osiguranje povoljnijih uvjeta za zapošljavanje i prednosti u školovanju i stipendiranju iz ovog Zakona, prednost u okviru branilačke kategorije kojoj pripada (RVI, demobilizirani branilac, član porodice šehida/poginulog, branioca) ima dobitnik ratnog priznanja ili odlikovanja odnosno član porodice poginulog, umrlog, nestalog branioca - dobitnika ratnog priznanja ili odlikovanja." Dakle osim naprijed naznačenih prava koje predviđaju federalni propisi a ne sadrži Kantonalni zakon i razloga za istu situaciju, Kantonalni zakon za dobitnike ratnih ne sadrži još jedino pravo na ostvarivanje povlastica u prijevozu.

Pismenim obraćanjem Federalnom ministarstvu dopisom br.13/02-41-29870/12 od 24.09.2012.g.zatraženi su između ostalog i tačni podaci o dobitnicima ratnih priznanja sa područja Kantona, međutim u svom odgovoru Federalno ministarstvo navodi da ne raspolažu istim podacima, što predstavlja značajnu teškoću kod procjene potrebnih budžetskih sredstava za realizaciju prava po Kantonalnom zakonu.

POGLAVLJE I Zdravstvena zaštita

Braninci i članovi njihovih porodica ostvaruju pravo na zdravstvenu zaštitu iz obaveznog zdravstvenog osiguranja, saglasno odredbama Zakona o zdravstvenoj zaštiti i Zakona o zdravstvenom osiguranju, ukoliko to pravo ne mogu ostvariti po drugom osnovu. Ostvarivanje zdravstvene zaštite za lica koja nisu osigurana po istim osnovama, kao i prošireni obim prava iz oblasti zdravstvene zaštite branilaca i članova njihovih porodica, utvrdila je Skupština Kantona

donošenjem Odluke o proširenom obimu prava iz oblasti zdravstvene zaštite za branioce i članove njihovih porodica

Istom Odlukom je regulisano i pitanje nabavke ortopedskih i drugih pomagala i njihova opravka, te osiguranje potrebnih lijekova i sanitetskog materijala za liječenje rana i povreda, posljedično vezanih za učešće u ratu.

A. Zdravstveno osiguranje

Branioци i članovi njihovih porodica koji pravo na zdravstveno osiguranje ne mogu ostvariti po osnovu radnog odnosa, nezaposlenosti ili po drugom osnovu, pravo na zdravstveno osiguranje ostvaruju po osnovu Odluke o proširenom obimu prava iz oblasti zdravstvene zaštite za branioce i članove njihovih porodica.

U realizaciji prava na zdravstveno osiguranje po osnovu ove Odluke primjenjuju se odredbe Odluke o odobravanju sredstava za privremeno finansiranje prava na korištenje zdravstvene zaštite određenih kategorija lica ("Službene novine Zeničko-dobojskog kantona" br. 11/98, 18/98, 6/99 i 17/99) i Uputstva kojeg je donio Ministar za rad, socijalnu politiku i izbjeglice ("Službene novine Zeničko-dobojskog kantona" br. 8/99). Prijave i odjave, te reviziju prava na ovo osiguranje vrše općinske službe nadležne za poslove branilačko-invalidske zaštite.

Sa 30.6.2011.godine evidentirano je 1.624 korisnika ovog prava, dok je sa 31.12.2012.godine osigurano 1.765 korisnika po ovom osnovu.

B. Nabavka ortopedskih i drugih pomagala i njihova opravka

U skladu sa Odlukom o proširenom obimu prava iz oblasti zdravstvene zaštite, branioци i članovi njihovih porodica mogu ostvariti novčanu pomoć u svrhu:

- a) nabavku odgovarajućih proteza i drugih ortopedskih pomagala ukoliko iste ne mogu ostvariti po osnovu zdravstvenog osiguranja;
- b) ugradnju modulskih sklopova u standardne proteze kod visokih i dvostrukih amputacija donjih ekstremiteta;
- c) finansiranje ostalih potreba:
 - 1) sufinansiranje nabavke ortopedskih pomagala koji se nabavljaju na teret sredstava Zavoda, do visine pune nabavne cijene, i to:
 - invalidskih kolica sa sljedećim karakteristikama; težine do 12 kg; sklopiva i rasklopiva, pogodna za lakše savladavanje arhitektonskih barijera, sa dobrom i jednostavnom mogućnošću manevrisanja, pogodna za samostalno unošenje u automobil i sl.;
 - antidekubitalnih jastuka sa sljedećim karakteristikama: da dimenzijama odgovaraju veličini kolica, da imaju dovoljno ventila za puhanje čime se omogućava željeni balans u pojedinim dijelovima jastuka, da kvalitetom sprečavaju nastanak dekubitusa i dr.
 - antidekubitalnih madraca koji kvalitetom sprečavaju nastanak dekubitusa i doprinose što bržem zarastanju postojećih rana.
 - 2) nabavku tiftotehničkih pomagala za slijepe i slabovidne RVI: bijeli štap, naočale, slušni aparat i dr.
 - 3) finansiranje servisiranja, opravke i nabavke rezervnih dijelova za ortopedska pomagala u punom iznosu, nakon isteka garantnog roka.

Odlukom je utvrđen način i postupak za ostvarivanje ovog prava.

Tokom 2010.godine iz navedenog transfera sufinansirana je nabavka 12 ortopedskih pomagala za pojedince, nabavljeno i dodijeljeno 18 invalidskih kolica, jedna liftplatforma na području općine Zenica, sufinansirana nabavka 10 tiftotehničkih pomagala, te sufinansirana nabavka 47 antidekubitalnih jastuka za paraplegičare na području kantona.

Tokom 2011.godine sufinancirana je nabavka 17 ortopedskih pomagala; 1 invalidska kolica na mehanički pogon, 1 toaletna invalidska kolica i jedna lift stolica za kupatilo; te sufinancirana je nabavka 7 tiflotehničkih pomagala.

Tokom 2012.godine iz navedenog transfera financirana je nabavka 16 ortopedskih pomagala za pojedince, nabavljeno je i dodjeljeno 30 invalidskih kolica, 1 invalidski skuter na električni pogon i jedna elekromotorna kolica; sufinanciranja nabavka 19 tiflotehničkih pomagala, te sufinancirana nabavka 47 antidekubitalnih jastuka.

C. Liječenje i nabavka lijekova

Branioци i članovi njihovih porodica mogu ostvariti pravo na novčanu pomoć za:

a) naknade troškova specijalističkog pregleda, nabavke lijekova i sanitetskog materijala za potrebe RVI u cilju liječenja rana posljedično vezanih za učešće u ratu;

b) liječenje i nabavku lijekova.

Odlukom su detaljnije utvrđeni uvjeti, način i postupak za ostvarivanje ovog prava.

Godina	2010.	2011.	2012.
Podneseni zahtjevi	1.089	1.182	1.479
Odbijeni zahtjevi	295	276	312
Odobreni zahtjevi	794	906	1.167
Iznos odobrenih sredstava	254.924,00KM	300.000,00KM	416.400,00KM

Period 2004-2012. godina - Iznos odobrenih sredstava: 1.646.244,00 KM.

Kako je vidljivo iz gore navedenog, u periodu 2004.-2012.godina prosječno je godišnje za ostvarivanje ovog prava utrošeno 182.916 KM, te utrošak od 416.400,00 KM u 2012.godini ukazuje na porast potreba za ovim vidom pomoći.

Napomena: U toku je procedura izmjene i dopune Odluke o proširenom obimu prava iz oblasti zdravstvene zaštite za branioce i članove njihovih porodica, koja će omogućiti povoljnije načine realizacije prava na zdravstveno osiguranje, uz finansiranje sa budžetske pozicije Ministarstva za boračka pitanja, te nabavke ortopedskih pomagala i odobravanja sredstava za liječenje na način koji će omogućiti povoljniju realizaciju ovih prava za pripadnike branilačke populacije

D. Ostala prava iz oblasti zdravstvene zaštite

Branioци i članovi njihovih porodica, u skladu sa Zakonom, u ustanovama iz oblasti zdravstva imaju prednost bez čekanja u redu, te u skladu sa federalnim i kantonalnim propisima koji regulišu ovu oblast, pravo na liječenje u inozemstvu.

POGLAVLJE II Medicinska rehabilitacija

Branioци i članovi njihovih porodica, koji su djelomično ili potpuno izgubili svoju radnu sposobnost zbog ratnih povreda i oboljenja u vezi sa vršenjem vojnih dužnosti u ratu, ili su zadobili povrede ili su oboljeli u miru, u skladu sa Zakonom i Uredbom o medicinskoj rehabilitaciji branilaca i članova njihovih obitelji u banjsko-klimatskim lječilištima, mogu ostvariti pravo na medicinsku rehabilitaciju u banjsko-klimatskom lječilištu, ukoliko je prema medicinskim indikacijama takvo liječenje potrebno.

Banjsko-klimatsko liječenje, prema Zakonu, podrazumijeva liječenje koje je neophodno kao nastavak liječenja od posljedica ranjavanja, povređivanja i bolesti koje su propisane kao indikacije

za to liječenje, a koje se obavlja u specijalizovanim zdravstvenim ustanovama u kojima se u liječenju primjenjuje i prirodni faktor, drugim zdravstvenim ustanovama u kojima se liječenje obavlja pretežno prirodnim faktorom, kao i u ustanovama i privrednim društvima osnovanim za liječenje, odmor i rekreaciju u kojima se u liječenju primjenjuje prirodni faktor.

Svrha medicinske rehabilitacije nije samo izlječenje ili ublaženje bolesti, nego i maksimalno osposobljavanje organizma u somatskom i psihičkom funkcioniranju, što se postiže razvijanjem, u najvećoj mogućoj mjeri, preostalih fizičkih i psihičkih osobina. Napredak medicine omogućava takve terapijske i funkcionalne zahvate, pa se medicinskom rehabilitacijom postiže takav efekat da se najveći dio povrijeđenih i oboljelih osoba može da vrati svojim profesionalnim i drugim aktivnostima, odnosno da se preostala zdravstvena i radna sposobnost što više poboljša. Sve terapije i metode su pod nadzorom specijalista fizijatarata, fizioterapeuta i drugog medicinskog osoblja, a što je itekako potrebno velikom broju pripadnika branilačke populacije.

Medicinska rehabilitacija se ne primjenjuje kod osoba koje, i pored indicirajućih oboljenja za takvo liječenje, imaju i druga oboljenja koja su kontraindikativna i kod kojih bi primjena iste, odnosno primjena hidroterapije, mogla dovesti do pogoršanja zdravstvenog stanja.

Ovaj vid zaštite branilaca i članova njihovih porodica obavlja se u prirodnim lječilištima u kojima se u procesu liječenja u terapiji primjenjuje, pored prirodnog faktora (termalne mineralne vode) i banjsko-fizikalno liječenje, u periodu od 14 dana, a izuzetno, na prijedlog fizijatra i do 28 dana.

U prošloj kao i prethodnih godina, medicinska rehabilitacija se sprovodila u Banjsko-rekeacionom centru "Aquaterm" u Olovu, Rekreativno rehabilitacionom centru "Fojnica" u Fojnici i Centru za fizikalnu medicinu, rehabilitaciju i banjsko liječenje "Ilidža" u Gradačcu, sa kojima Ministarstvo za boračka pitanja ima u tom smislu sklopljene posebne dugoročne ugovore.

U dosadašnjem periodu najveći broj upućenih korisnika je bio u BRC "Aquaterm" iz Olova, jer su isti veoma zadovoljni nivoom zdravstvenih i drugih usluga pruženih u ovom lječilištu, dok se u RRC "Fojnica" upućuju na liječenje teško pokretni ili potpuno nepokretni pacijenti, s obzirom da lječilište raspolaže liftovima, kao i pacijenti kojima je predložena kardio-vaskularna rehabilitacija, za koju je lječilište osposobljeno. U banju "Ilidža" Gradačac upućuju se uglavnom, pripadnici branilačke populacije iz općina koje geografski gravitiraju tom lječilištu, te (također zbog lifta) teško pokretni pacijenti.

Uredbom su detaljno utvrđeni uvjeti, način i postupak realizacije ovog prava.

Pregled osnovnih pokazatelja ostvarivanja ovog prava

Godina	2010.	2011.	2012.
Podneseni zahtjevi	720	726	816
Odbijeni zahtjevi	380	402	513
Odobreni zahtjevi RVI	149	145	147
Odobreni zahtjevi pratioci	12	13	15
Odobreni zahtjevi PPB	71	70	38
Odobreni zahtjevi DB	108	96	103
Odobreni zahtjevi - ukupno	340	324	303
Iznos odobrenih sredstava	189.582,00KM	194.700,00KM	173.290,00KM

Napomena: Izmjene i dopune Uredbe o medicinskoj rehabilitaciji branilaca i članova njihovih porodica u banjsko-klimatskim lječilištima, koje je Vlada Kantona usvojila u februaru 2013.godine omogućit će povoljniju realizaciju ovog prava za pripadnike branilačke populacije

POGLAVLJE III Stipendiranje i školovanje

A. Stipendije za studente – braniocima i članovima njihovih porodica

Članom 23. Zakona utvrđeno je pravo branilaca i članova njihovih porodica na dodjelu stipendije za redovni studij na visokoškolskim ustanovama, a Uredbom o stipendiranju branilaca i članova njihovih porodica, koji je donijela Vlada Kantona, utvrđena je visina stipendija, te uvjeti, način i postupak dodjele istih.

Pravo na dodjelu stipendije imaju:

- a) dobitnici ratnih priznanja ili odlikovanja; ratni vojni invalidi; demobilizirani branioци koji su u redovima Oružanih snaga proveli najmanje 6 mjeseci u periodu od 18.09.1991.god. do 23.12.1995.god.;
- b) djeca šehida, poginulih, umrlih i nestalih branilaca; djeca poginulih, umrlih ili nestalih dobitnika ratnog priznanja ili odlikovanja; djeca umrlih ratnih vojnih invalida; djeca umrlih demobiliziranih branilaca – učesnika rata;
- c) djeca ratnih vojnih invalida – učesnika rata;
- d) djeca demobiliziranih branilaca koji su u redovima Oružanih snaga proveli najmanje 24 mjeseca u periodu od 18.09.1991.godine do 23.12.1995.godine.

Visina stipendije iznosi 800 KM za prvu godinu studija i 1200 KM za drugu i ostale godine studija, a isplata se vrši u osam jednakih mjesečnih rata po 100, odnosno 150 KM.

Stipendije se dodjeljuju kandidatima izabranim po osnovu rezultata konkursa, kojeg za svaku studijsku godinu raspisuje Ministarstvo za boračka pitanja i koji se objavljuje u jednom od dnevnih listova sa područja BiH, a obavještenje o konkursu se daje i putem drugih medija.

Stipendija se ne dodjeljuje studentima koji su: absolventi; koji u tekućoj studijskoj godini na istom ili drugom fakultetu ponovno upisuju istu godinu studija; koji su na vanrednom studiju; koji primaju kredit ili stipendiju drugog davaoca; te studentima čiji prihod po članu domaćinstva prelazi iznos od 80% prosječne neto plaće isplaćene u Kantonu u prethodnoj godini (ovo se ne odnosi na članove porodica šehida, poginulog, umrlog, nestalog branioca i umrlog RVI i članove uže porodice poginulog, umrlog ili nestalog dobitnika ratnog priznanja ili odlikovanja).

Stipendija se dodjeljuje samo jednom kandidatu iz jednog porodičnog domaćinstva sa izuzetkom za kandidate - djecu šehida, poginulih, umrlih i nestalih branilaca, umrlih ratnih vojnih invalida i umrlih demobiliziranih branilaca.

Prijavu na konkurs kandidati podnose resornoj općinskoj službi, a izbor stipendista vrši se na osnovu ostvarenog uspjeha kandidata u prethodno završenoj školskoj/studijskoj godini; socijalno-ekonomske situacije te ostvarenih ratnih priznanja, ratnog staža i invaliditeta roditelja.

Bez bodovanja stipendija se dodjeljuje dobitnicima ratnih priznanja ili odlikovanja; ratnim vojnim invalidima; demobiliziranim braniocima; te djeci šehida, poginulih, umrlih, nestalih branilaca, poginulih, umrlih ili nestalih dobitnika ratnog priznanja ili odlikovanja, umrlih RVI, umrlih demobiliziranih branilaca i djeci RVI sa procentom invaliditeta 70% i više.

Uredbom su detaljnije utvrđeni uvjeti, način i postupak realizacije ovog prava.

U skladu sa Budžetom utvrđenim iznosom sredstava u ovu svrhu za svaku godinu, iznos opredijeljenih sredstava po općinama određuje se na osnovu procentualnog učešća pripadnika branilačke populacije u odnosu na njihov ukupan broj u Kantonu.

Ministarstvo redovno sačinjava informaciju o provedenom konkursnom postupku i izvršenom izboru stipendista za svaku studijsku godinu, i istu podnosi na razmatranje Vladi Kantona.

U narednoj tabeli dat je pregled broja dodijeljenih stipendija i iznosi sredstava za period od akademske 2002/2003. do 2010/2011. godine.

Iz ovog pregleda je vidljiv kontinuiran rast iznosa sredstava za realizaciju ovog prava, ali povećan broja zahtjeva ukazuje na potrebu daljeg povećanja iznosa.

Tabela 9. Pregled odobrenih stipendija za akademske godine u periodu 2007-2012.godina

R.br.	Općina	2007/2008		2008/2009		2009/2010		2010/2011		2011/2012	
		PBP	KM	PBP	KM	PBP	KM	PBP	KM	PBP	KM
1	Breza	43	46.400	51	52.800	57	59.600	48	52.400	47	51.600
2	Doboj Jug	33	34.800	44	46.000	34	36.400	47	49.200	47	53.200
3	Kakanj	77	83.600	102	106.000	104	108.000	96	103.600	100	106.400
4	Maglaj	84	89.200	109	113.200	121	130.000	113	121.200	118	126.000
5	Olovo	49	52.000	59	62.400	66	71.600	60	66.400	69	68.800
6	Tešanj	83	92.400	108	109.200	109	119.200	131	136.400	145	156.000
7	Usora	17	18.400	16	16.400	19	19.600	24	26.000	30	32.000
8	Vareš	37	38.800	48	49.200	45	46.400	49	53.600	52	57.600
9	Visoko	106	112.000	133	136.800	130	137.200	129	139.600	135	146.400
10	Zavidovići	112	122.800	140	148.800	156	166.400	157	162.000	158	170.800
11	Zenica	249	262.000	319	328.400	300	314.800	295	312.400	301	318.000
12	Žepče	65	68.000	85	88.400	83	89.600	79	83.200	105	111.200
Ukupno:		955	1.020.400	1.214	1.257.600	1.224	1.298.800	1.228	1.306.000	1.307	1.398.000

B. Prednosti u školovanju branilaca i članova njihovih porodica

Članovima 20.-23. Zakona utvrđene su prednosti u oblasti školovanja za braniocce i članove njihovih porodica, dok su Uredbom koju je donijela Vlada Kantona, propisani uvjeti, način i postupak ostvarivanje istih.

Tako ratni vojni invalid, demobilizirani branilac, dijete šehida, poginulog, umrlog, nestalog branioca, dijete ratnog vojnog invalida i dijete demobiliziranog branioca, koji je redovni student ili učenik, ako ukupan prihod njegovog domaćinstva ne prelazi iznos prosječne neto plaće isplaćene u Federaciji BiH u prethodnoj godini, ima pravo:

- prvenstva pod jednakim uvjetima pri upisu u obrazovnu ustanove čiji je osnivač Kanton ili općina, odnosno smještaju u đački i studentski dom na području Kantona;
- na besplatan upis u novu školsku/studijsku godinu u srednjoškolskoj i visokoškolskoj ustanovi čiji je osnivač Kanton ili općina.

Djeca branilaca mogu ostvariti pravo na novčanu pomoć za nabavku obaveznih udžbenika za potrebe redovnog obrazovanja u osnovnim i srednjim školama na području Kantona, u visini 100,00 KM – za udžbenike osnovne škole i 150,00 KM – za udžbenike srednje škole. Ova se pomoć ne dodjeljuje djeci koja obnavljaju istu godinu školovanja; čiji su članovi porodičnog domaćinstva samostalni obrtnici te čija primanja po članu porodičnog domaćinstva prelaze iznos od 150,00 KM.

Pomoć se dodjeljuje po osnovu rezultata konkursa, kojeg za svaku studijsku godinu raspisuje Ministarstvo za boračka pitanja, a prijave na isti roditelji učenika podnose resornim općinskim službama. Kriteriji za izbor kandidata su ostvaren uspjeh u prethodno završenoj školskoj godini; socijalno-ekonomske situacija te ratni staž i invaliditet roditelja.

Bez bodovanja ova pomoć se dodjeljuje djeci šehida, poginulih, umrlih, nestalih branilaca, djeci umrlih RVI i umrlih demobiliziranih branilaca, a u slučajevima izuzetno teške socijalno-ekonomske situacije, na posebno obrazloženi prijedlog općinske službe u tom smislu, Ministarstvo

može odlučiti o dodjeli novčane pomoći kandidatu koji nije ostvario dovoljno bodova za izbor po konkursu.

Na osnovu izvršenog bodovanja po kriterijima općinske službe sačinjavaju liste kandidata i iste dostavljaju Ministarstvu, koje donosi odluku o dodjeli pomoći, pri čemu se iznos opredijeljenih sredstava po općinama određuje na osnovu procentualnog učešća pripadnika branilačke populacije u odnosu na njihov ukupan broj u Kantonu.

Pregled visine dodijeljenih sredstava za pomoć u nabavci udžbenika, po godinama, dat je u slijedećem tekstu:

2007. godina	-	404.200 KM
2008. godina	-	422.250 KM
2009. godina	-	100.000 KM
2010. godina	-	/
2011. godina	-	359.500 KM
2012. godina	-	419.100 KM

Napomena: U toku je procedura izmjene i dopune Uredbe o stipendiranju branilaca i članova njihovih porodica i Uredbe o prednosti u školovanju branilaca i članova njihovih porodica, koje će omogućit će povoljniju realizaciju ovih prava za pripadnike branilačke populacije

POGLAVLJE IV - Pomoć u rješavanju stambenog pitanja

Članovima 24.-27. Zakona utvrđeno je pravo na pomoć u rješavanju stambenog pitanja za braniocima i članove njihovih porodica, uz utvrđeni redoslijed prioriteta:

- a) dobitnici ratnih priznanja ili odlikovanja;
- b) djeca šehida, poginulih, umrlih, nestalih branilaca bez oba roditelja i ratni vojni invalidi sa oštećenjem organizma od 100% I grupe;
- c) porodice sa dva i više šehida, poginulih, umrlih, nestalih branilaca i ratni vojni invalidi sa oštećenjem organizma od 100% II grupe;
- d) porodice šehida, poginulih, umrlih, nestalih branilaca i ratni vojni invalidi sa oštećenjem organizma od 90%, 80% i 70%;
- e) članovi uže porodice poginulih, umrlih ili nestalih dobitnika ratnih priznanja ili odlikovanja;
- f) ostali ratni vojni invalidi i demobilizirani branioci.

Uredbom o rješavanju stambenog pitanja branilaca i članova njihovih porodica, koju je donijela Vlada Kantona, utvrđeni su uvjeti, način i postupak dodjele sredstava u istu svrhu, te ostala pitanja od značaja za ostvarivanje ovog prava.

Uredbom je utvrđeno da pravo na pomoć za stambeno zbrinjavanje imaju branioci i članovi njihovih porodica sa prebivalištem na području Kantona, te povratnici u Republiku Srpsku koji ostvaruju osnovna prava iz branilačko-invalidske zaštite u općinama Kantona i koji su na evidenciji nadležnog organa za vojne evidencije u općinama Kantona.

Rješavanje stambenog pitanja branilaca i članova njihovih porodica vrši se putem:

- a) prijenosa prava vlasništva na stanovima dodijeljenim na korištenje od strane Vlade Kantona;
- b) odobravanjem sredstava općinama u svrhu kupovine i izgradnje stambenih jedinica;
- c) dodjelom jednokratnih bespovratnih novčanih sredstava u svrhu:
 - 1) izgradnje stambenog objekta s ciljem trajnog stambenog rješavanja;
 - 2) kupovine individualnog stambenog objekta ili stana na osnovu ugovora zaključenog u prethodnoj ili tekućoj kalendarskoj godini;
 - 3) prilagođavanja stambenog objekta posebnim potrebama ratnih vojnih invalida.

A. Prijenos vlasništva na stanovima

Odlukom o odobravanju prijenosa vlasništva na stanovima dodijeljenim na korištenje braniocima i članovima njihovih porodica (Službene novine ZDK br. 11/06 i 5/10), koju je donijela Skupština Kantona, omogućen je braniocima i članovima njihovih porodica upis vlasništva na 32 stana koja su im dodijeljena na korištenje, a koje je u istu svrhu na osnovu zaključenih ugovora kupilo Ministarstvo za boračka pitanja.

Na ovaj način su trajno stambeno zbrinute porodice dvadeset ratnih vojnih invalida (od čega 11 RVI-paraplegičara i trojica dobitnika najviših ratnih priznanja), deset porodica šehida i poginulih, umrlih, nestalih branilaca (u tri slučaja se radi o djeci šehida bez oba roditelja) i dvije porodice demobiliziranih branilaca – dobitnika najviših ratnih priznanja.

U toku 2012.godine vođena je procedura u cilju prijenosa vlasništva na garažama izgrađenim od strane Željezare Zenica uz stambene objekte četverice RVI-paraplegičara, a u cilju poboljšanja uvjeta stanovanja istih.

B. Novčana pomoć za stambeno zbrinjavanje

Pravo na novčanu pomoć za trajno stambeno zbrinjavanje branioci i članovi njihovih porodica, u skladu sa Uredbom, ostvaruju pod uvjetom da:

- a) imaju prebivalište ili boravište na području Kantona u trajanju od najmanje 24 mjeseca;
- b) ostvaruju prava iz oblasti branilačko-invalidske zaštite u općinama Kantona;
- c) nemaju riješeno stambeno pitanje na području BiH i da isto rješavaju na području Kantona;
- d) posjeduju valjanu dokumentaciju za izgradnju ili kupovinu stambenog objekta;
- e) nisu bili korisnici nepovratnih sredstava Federalnog, Kantonalnog ili općinskog budžeta dodjeljenih u svrhu stambenog zbrinjavanja u iznosu većem od 3000,00 KM;
- f) nisu izvršili zamjenu, prodaju ili poklon stambenog objekta u ličnom ili vlasništvu članova zajedničkog domaćinstva;
- g) oni i članovi njihovog porodičnog domaćinstva nisu samostalni obrtnici;
- h) da ukupna primanja domaćinstva demobiliziranog branioca i RVI sa stepenom invalidnosti 20% do 60% ne prelazi iznos prosječne neto plaće isplaćene u Federaciji.

Na osnovu primljene obavijesti Ministarstva u tom smislu, općinske službe objavljuju oglas o mogućnosti podnošenja zahtjeva za dodjelu sredstava na ime trajnog stambenog zbrinjavanja, sa rokom prijave od minimalno 15 dana. Prijavu na oglas kandidati podnose općinskoj službi prema mjestu prebivališta odnosno boravišta.

Posebna stručna komisija općinske službe razmatra podnesene zahtjeve i vrši neposredni uviđaj postojeće stambene situacije na licu mjesta te utvrđuje liste prvenstva I i II grupe za odobravanje sredstava :

- a) I grupu čine dobitnici najviših ratnih priznanja i odlikovanja, članovi uže porodice poginulih, umrlih ili nestalih dobitnika ratnih priznanja ili odlikovanja, porodice šehida, poginulih, umrlih, nestalih branilaca, porodice umrlih RVI i umrlih demobiliziranih branilaca i RVI sa oštećenjem organizma od najmanje 70%.
- b) II grupu čine ostali dobitnici ratnih priznanja i odlikovanja, RVI sa oštećenjem organizma od 20% do 60% i demobilizirani branioci.

Za II grupu Komisija sačinjava red prvenstva na osnovu bodovanja po slijedećim kriterijima:

- a) stambena situacija (uvjeti stanovanja);
- b) učešće u Oružanim snagama;
- c) ratna priznanja i odlikovanja;
- d) period stupanja u OS BiH;
- e) broj članova porodičnog domaćinstva;

- f) zdravstveno stanje članova porodičnog domaćinstva;
g) vojni invaliditet.

Uredbom su podrobnije utvrđeni uvjeti, način i postupak realizacije ovog prava.

U skladu sa Budžetom utvrđenim iznosom sredstava u ovu svrhu za svaku godinu, iznos opredijeljenih sredstava po općinama određuje se na osnovu procentualnog učešća pripadnika branilačke populacije u odnosu na njihov ukupan broj u Kantonu.

U narednoj tabeli dati su neki pokazatelji rješavanja stambenog pitanja RVI 100 % I grupe, ostalih kategorija RVI, dobitnika najviših ratnih priznanja i odlikovanja, porodica šehida/poginulih branilaca, demobiliziranih branilaca, te djece šehida/poginulih branilaca bez oba roditelja.

Tabela 10. – Pregled rješavanja stambenog pitanja branilaca i članova njihovih porodica po godinama

Godina	Kategorija						Ukupno	Iznos iz Budžeta ZDK (KM)	Iznos iz Budžeta FBiH (KM)
	RVI 100% I grupe	RVI 20%-100%	Dobitnici ratnog priznanja	Porodice šehida/PB	DB	Djeca bez oba roditelja			
2003.	10	192	0	132	311	0	645	1.069.833,70	500.000,00
2004.	1	306	1	269	914	4	1495	2.902.433,00	72.677,00
2005.	9	112	1	78	331	6	537	2.271.200,00	0,00
2006.	8	138	20	69	408	5	648	2.927.160,00	291.500,00
2007.	0	152	0	126	495	2	775	3.240.456,42	0,00
2008.	3	214	12	140	399	4	772	3.421.023,34	0,00
2009.	2	126	6	68	242	0	444	2.195.000,00	135.000,00
2010.	0	77	1	80	322	1	481	2.668.200,00	0,00
2011.	3	24	3	114	493	1	738	2.949.742,28	0,00
2012.	2	71	2	52	415	3	545	2.405.800,00	0,00
Ukupno	38	1.412	46	1.128	4.330	26	7.080	26.050.848,74	999.177,00

Napomena: Izmjene i dopune Uredbe o stambenom zbrinjavanju branilaca i članova njihovih porodica, koje je Vlada Kantona usvojila početkom 2013.godine omogućit će povoljniju realizaciju ovog prava za pripadnike branilačke populacije. Međutim, napomene u tekstu se odnose na odredbe Uredbe koje su važile u toku 2012.godine.

C. Dodjela sredstava općinama u cilju stambenog zbrinjavanja branilaca i članova njihovih porodica

Programom utroška sredstava na budžetskoj stavci Ministarstva za boračka pitanja predviđeno je izdvajanje sredstava sa transfera Kapitalni grantovi drugim nivoima vlasti u svrhu pomoći za:

- izgradnju kolektivnih stambenih objekata branilaca i članova njihovih porodica,
- izgradnju infrastrukture naselja branilaca i članova njihovih porodica;
- završetak izgradnje centralnih spomen obilježja i spomen prostora općinama Kantona.

Utrošak sredstava sa ovog transfera se vrši na osnovu odluka Vlade Federacije BiH o izdvajanju sredstava iz Budžeta FBiH i zaključaka Vlade Kantona o odobravanju sredstava, na prijedlog Ministarstva za boračka pitanja.

Ministarstvo redovno sačinjava informaciju o stambenom zbrinjavanju branilaca i članova njihovih porodica odnosno provođenju postupka dodjele novčanih sredstava u tom smislu za svaku budžetsku godinu, i istu podnosi na razmatranje Vladi Kantona.

POGLAVLJE V - Novčana naknada za vrijeme nezaposlenosti i teške socijalno-ekonomske situacije

Članovima 18. i 19. Zakona utvrđeno je pravo nezaposlenog demobiliziranog branioca na novčanu naknadu za vrijeme nezaposlenosti, koju ostvaruje na način i pod uvjetima utvrđenim odredbama federalnog Zakona o pravima demobiliziranih branilaca i članova njihovih porodica, te novčana pomoć braniocima i članovima njihovih porodica u teškoj socijalno-ekonomskoj situaciji.

A. Novčana naknada za vrijeme nezaposlenosti

Zakonom o pravima demobiliziranih branilaca i članova njihovih porodica ("Službene novine FBiH" br. 61/06 i 27/08 i 32/08) koji je prestao važiti 01.05.2010.godine, utvrđeno je pravo demobiliziranog branioca na novčanu naknadu za vrijeme nezaposlenosti zavisno od vremena provedenog u oružanim snagama, i to u iznosu od 25% od prosječne neto plaće u Federaciji iz predhodne godine. Prema istom Zakonu, branioci sa priznatim učešćem u odbrani BIH u trajanju najmanje jedne godine ostvaruju ovo pravo u periodu od jedne godine, a branioci sa priznatim učešćem u odbrani zemlje u trajanju od dvije odnosno tri godine, ovo pravo ostvaruju u trajanju od naredne dvije odnosno tri godine. Potrebna novčana sredstva u ovu svrhu osiguravaju kantonalne službe za zapošljavanje, a razliku osigurava Federacija i kantoni.

Utvrđena visina pojedinačnih naknada po godinama je:

- 2007. godina - 150,80 KM
- 2008. godina - 165,52 KM
- 2009. godina - 187,82 KM

Ukupna vrijednost naknada po ovom osnovu iznosi oko 58.000.000 KM.

Zaključcima Vlade Kantona iz 2009, 2010 i 2011. godine odobreno je izdvajanje sredstava kantonalnog budžeta, sa budžetske stavke Ministarstva za boračka pitanja, koja su doznačena JU Služba za zapošljavanje ZDK u cilju isplate ovih naknada.

Iznosi doznačenih sredstava po godinama su kako slijedi:

- 2009. godina - 2.614.413,01 KM
- 2010. godina - 2.195.009,81 KM
- 2011. godina - 1.427.226,68 KM

B. Novčana pomoć zbog teške socijalno-ekonomske situacije

Uredbom o pomoći braniocima i članovima njihovih porodica koji se nalaze u teškoj socijalno-ekonomskoj situaciji, koju je donijela Vlada Kantona, utvrđena je visina ove naknade, te uvjeti, način i postupak dodjele iste.

Korisnici prava po ovoj Uredbi mogu biti RVI, demobilizirani branioci, članovi porodice šehida, poginulih, umrlih i nestalih branilaca, te umrlih RVI i demobiliziranih branilaca, koji ispunjavaju uvjete u pogledu dužine boravka na području Kantona, ratnog staža, te ukupnih primanja porodičnog domaćinstva. Isti zahtjev za pomoć podnose općinskoj službi, koja formira komisiju čiji je zadatak da nakon kompletiranja dokumentacije i po potrebi neposrednog uviđaja u situaciju podnosioca zahtjeva, sačini izvještaj sa prijedlogom o dodjeli pomoći. Na osnovu istog prijedloga općinska služba donosi rješenje o priznavanju prava na novčanu naknadu u iznosu do 100,00 KM odnosno rješenje o odbijanju zahtjeva. Ukoliko se radi o većem iznosu potrebne pomoći, obrazložen prijedlog u tom smislu sa kompletnom dokumentacijom podnosioca zahtjeva

dostavlja se posebnoj komisiji Ministarstvu za boračka pitanja. Nakon razmatranja i ocjene opravdanosti dostavljenih prijedloga općinskih službi i eventualno izvršenih posebnih provjera u tom smislu, Komisija dostavlja Ministru obrazložen stav o opravdanosti ili odbijanju zahtjeva, sa prijedlogom o dodjeli novčane pomoći.

Uredbom su detaljnije utvrđeni uvjeti, način i postupak realizacije ovog prava.

Prilikom raspodjela sredstava sa ovog transfera Ministarstva, kao osnov se koristi procentualno učešće pripadnika branilačke populacije po općinama u odnosu na ukupni broj pripadnika branilačke populacije u Kantonu.

U narednoj tabeli dati su podaci o visini sredstava izdvojenih iz Bužeta Kantona za realizaciju ovog vida pomoći, po godinama, za period 2004.-2012. godina.

Tabela 11. - Pregled visina novčanih pomoći

Godina	Iznos (KM)
2004.	116.680
2005.	99.350
2006.	108.250
2007.	276.600
2008.	272.550
2009.	196.950
2010.	256.120
2011.	369.930
2012.	513.900

Godina	2010.	2011.	2012.
Odobreni zahtjevi RVI	202	163	226
Odobreni zahtjevi PPB	12	15	29
Odobreni zahtjevi DB	815	1.128	1.609
Ukupno odobrenih zahtjeva	1.029	1.306	1.864
Iznos odobrenih sredstava	256.120,00 KM	369.930,00 KM	513.900,00,00 KM

Napomena: Izmjene i dopune Uredbe o pomoći braniocima i članovima njihovih porodica koji se nalaze u teškoj socijalno-ekonomskoj situaciji (odnosno Uredbe o vanrednoj novčanoj pomoći braniocima i članovima njihovih porodica, kako sada glasi njen naziv) koje je Vlada Kantona usvojila početkom 2013.godine, omogućit će povoljniju realizaciju ovog prava za pripadnike branilačke populacije. Međutim, napomene u tekstu se odnose na odredbe Uredbe koje su važile u toku 2012.godine.

POGLAVLJE VI - Osiguranje povoljnijih uvjeta za zapošljavanje

Članom 15. Zakona je utvrđena prednost pri zapošljavanju, pod jednakim uvjetima i u skladu sa propisima iz oblasti radnog zakonodavstva, za ratne vojne invalide, demobilizirane branioce i članove porodice šehida, poginulog, umrlog, nestalog branioca koji je na evidenciji Službe za zapošljavanje Kantona, osim ako im je radni odnos, zasnovan po osnovu ranije ostvarene prednosti pri zapošljavanju prestao njihovom krivicom ili je dobio otpremninu. Za ista lica je Zakonom predviđena i prednost pri korištenju programa Službe za zapošljavanje ZDK namijenjenih trajnom zapošljavanju.

U narednoj tabeli dat je pregled pripadnika branilačke populacije koji su na evidenciji Službe za zapošljavanje, sa stanjem u mjesecu februaru 2012. godine razvrstani i po stepenu stručne sprema koju posjeduju.

Tabela 12. – Pregled broja branilaca i članova njihovih porodica na evidenciji Službe za zapošljavanje

Općina	Kategorija			Ukupno
	DB	PPB	RVI	
Breza	272	934	19	1.225
Doboj Jug	282	12	21	315
Kakanj	786	2.189	67	3.042
Maglaj	1.212	1.030	144	2.386
Olovo	272	1.105	34	1.411
Tešanj	2.196	99	166	2.461
Usora	295	33	13	341
Vareš	323	116	14	453
Visoko	1.574	110	94	1.778
Zavidovići	1.307	1.856	204	3.367
Zenica	3.199	249	304	3.752
Žepče	1.249	2.612	95	3.956
Ukupno	12.967	10.345	1.175	24.487

U cilju otvaranja novih radnih mjesta namijenjenih zapošljavanju branilaca i članova njihovih porodica, Ministarstvo za boračka pitanja dodjeljuje posebna kreditna sredstva, u skladu sa posebnom uredbom koju je na osnovu Zakona donijela Vlada Kantona a kojom je utvrđena visinu novčanih sredstava u ovu svrhu, kriteriji, način i postupak dodjele istih, kao i ostala pitanja od značaja za ostvarivanje ovog prava.

Maksimalna vrijednost kredita je 20.000,00 KM, odnosno 14.000,00 KM za lica koja su ostvarila otpremninu iznad 5.000,00 KM, kod prestanka ranijeg radnog odnosa.

Kredit se dodjeljuje pod slijedećim uvjetima: rok otplate do 10 godina, grace period do 24 mjeseca, kamatna stopa 3% godišnje, dok su instrumenti osiguranja vraćanja kredita tri kreditno sposobna žiranta ili upis hipoteke na imovinu.

Uredbom su detaljnije utvrđeni uvjeti, način i postupak realizacije ovog prava.

Kredit se realizuju putem izabrane banke, koja kvartalno izvještava Ministarstvo o realizaciji obaveza po dodijeljenim kreditima.

U proteklom periodu je zaključeno ukupno 155 ugovora o korištenju ovog kredita, od čega je u potpunosti realizovano (izvršen povrat kreditnih sredstava) u 38 slučajeva.

Napomena: Izmjene i dopune Uredbe o dodjeli kredita za zapošljavanje branilcima i članovima njihovih porodica, koje je Vlada Kantona usvojila u februaru 2013.godine, omogućit će povoljniju realizaciju ovog prava za pripadnike branilačke populacije. Međutim, napomene u tekstu se odnose na odredbe Uredbe koje su važile u toku 2012.godine.

POGLAVLJE VII - Podizanje nišana – nadgrobnog spomenika

U skladu sa odredbama Zakona, za svakog pripadnika Oružanih snaga RBiH koji je poginuo ili umro kao učesnik u odbrani Bosne i Hercegovine u proteklom odbrambeno-oslobodilačkom ratu i koji je sahranjen na području Kantona, osigurano je podizanje jedinstvenog spomen obilježja, izrađenog u skladu sa usvojenim idejnim rješenjem. Ovo se primjenjuje i u slučajevima ukopa nakon izvršene ekshumacije poginulih branilaca.

Vlada Kantona, na prijedlog Ministarstva, posebnim aktom odobrava podizanje nišana – nadgrobno spomenika i za poginule pripadnike OS RBiH koji su ukopani izvan područja Kantona, a koji su početkom agresije na BiH imali prebivalište na području Kantona.

Prema evidenciji Ministarstva, u dosadašnjem periodu je postavljeno ukupno 4.234 pari jedinstvenog spomen obilježja, a što je financirano sredstvima s transfera Ministarstva.

Na prijedlog Ministarstva, Vlada Kantona odobrava naknadu troškova članu porodice šehida, poginulog, umrlog, nestalog branioca, koji svojim sredstvima izvršio podizanje nišana - nadgrobno spomenika, u skladu sa posebnim aktom kojim utvrđuje uvjete, način i postupak isplate sredstava.

POGLAVLJE VIII - Participacija troškova manifestacija invalidskog sporta i obilježavanja značajnih datuma

Uredbom o participaciji troškova sportskih manifestacija i invalidskog sporta branilaca i članova njihovih porodica, koju je donijela Vlada Kantona na osnovu odredbi Zakona koje predviđaju izdvajanje sredstava u svrhu participacije troškova manifestacija invalidskog sporta i obilježavanja značajnih datuma, utvrđena je mogućnost finansiranja odnosno sufinansiranja sportskih aktivnosti invalidskog sporta branilaca i članova njihovih porodica, odnosno za:

- održavanje sportskih manifestacija povodom obilježavanja značajnih datuma;
- takmičarske aktivnosti invalidskih sportskih klubova i pojedinaca u invalidskim sportovima;
- rad invalidskih sportskih saveza i asocijacija;
- rad sportskih organizacija koje okupljaju ratne invalide.

Programom utroška sredstava Ministarstva je utvrđen način i postupak realizacije ovog prava.

Programom utroška je također propisano da se sa transfera Ministarstva također vrši izdvajanje sredstava za troškove organizovanja takmičenja i manifestacija povodom obilježavanja značajnih datuma u općinama Kantona vezanih za odbrambeno-oslobodilački rat, kao i značajnih datuma iz NOR-a, a u skladu sa Kalendarom obilježavanja značajnih datuma, koji za svaku budžetsku godinu donosi ministar Ministarstva.

U narednoj tabeli dat je prikaz odobrenih sredstava u ovu svrhu u periodu 2003.–2012.godine.

Tabela 13. – Prikaz visine odobrenih sredstava (u KM) za učešća u sportskim takmičenjima RVI i organizovanju takmičenja i manifestacija pripadnika branilačke populacije

Godina	Učešća u sportskim takmičenjima RVI	Organizovanja takmičenja i manifestacija
2003.	51.000	
2004.	61.330	65.575
2005.	71.404	34.800
2006.	67.550	50.000
2007.	93.474	77.558
2008.	89.550	79.745
2009.	59.800	36.500
2010.	66.200	51.440
2011.	62.700	66.800
2012.	67.900	67.470,50

Napomena: U toku je procedura izmjene i dopune Uredbe o participaciji troškova sportskih manifestacija i invalidskog sporta branioaca i članova njihovih porodica, koje će omogućiti povoljniju realizaciju ovog prava za pripadnike branilačke populacije.

POGLAVLJE IX - Oslobođanje od plaćanja sudskih i administrativnih taksi

Članom 28. Zakona utvrđeno je oslobođanje od plaćanja taksi u postupku pred sudovima u Kantonu, te kantonalnih i općinskih administrativnih taksi za dobitnike ratnog priznanja ili odlikovanja, ratne vojne invalide, članove porodice šehida, poginulog, umrlog, nestalog branioca i nezaposlene demobilizirane branioce.

Zakonom je također propisano (član 29.) oslobođanje od plaćanja kantonalnih i općinskih administrativnih taksi i naknada za uvjerenja izdata u školskim ustanovama čiji je osnivač Kanton, za ratne vojne invalide, demobilizirane branioce, članove porodice šehida, poginulog, umrlog, nestalog branioca, te djecu ratnih vojnih invalida i demobiliziranih branilaca, u postupku pribavljanja dokumentacije u cilju stipendiranja i pomoći u školovanju.

U cilju primjene naznačenih odredbi Zakona, Ministarstvo za boračka pitanja je sačinilo prijedloge izmjena i dopuna Kantonalnih zakona o sudskim i administrativnim taksama, te izvršilo uvid u odluke vijeća svih općina sa područja Kantona i interveniralo u cilju usaglašavanja istih sa Zakonom, odnosno omogućavanja korištenja ovog prava branilaca i članova njihovih porodica. Također su upućeni dopisi obrazovnim ustanovama sa područja Kantona u cilju dopune vlastitih akata odredbom o ovom oslobođanju, odnosno izvršeno je interveniranje u slučajevima zabilježenog nepoštivanja prava.

POGLAVLJE X - Pomoć u slučaju smrti

Članom 37. Zakona je utvrđeno da u slučaju smrti ratnog vojnog invalida, demobiliziranog branioca, dobrovoljca u organiziranju otpora, veterana i nosioca "Partizanske spomenice 1941", članovi porodice sa kojima je umrli živio u zajedničkom domaćinstvu u vrijeme smrti imaju pravo na jednokratnu pomoć najmanje u visini prosječne neto plaće isplaćene u Federaciji u prethodnoj godini, ukoliko to pravo nisu ostvarili prema drugom propisu.

U slučaju smrti člana porodice šehida, poginulog, umrlog, nestalog branioca, koji je prije smrti sa prebivalištem odnosno boravištem na području Kantona bio u trajanju od najmanje dvije godine neprekidno, član porodice koji sahrani umrlog ima pravo na novčanu pomoć u svrhu naknade troškova dženaze - sahrane (troškovi prijevoza i prijenosa umrlog lica, opremanja i ukopa) u iznosu jedne polovine prosječne neto plaće isplaćene u Kantonu u prethodnoj godini, ukoliko istu pomoć ne može ostvariti po osnovu Federalnog zakona ili na drugi način. Izuzetno, ova pomoć se može odobriti i u većem iznosu, ukoliko se član porodice koji sahranjuje umrlog nalazi u teškoj socijalno-ekonomskoj situaciji.

Odlukom o naknadi troškova dženaze/sahrane branilaca i članova njihovih porodica, koju je donijela Vlada Kantona, utvrđen je način i postupak dodjele ovih sredstava.

Godina	2010.	2011.	2012.
Odobreni zahtjevi RVI	33	31	38
Odobreni zahtjevi PPB	154	196	185
Odobreni zahtjevi DB	224	330	355
Odobreni zahtjevi - ukupno	411	557	578
Iznos odobrenih sredstava	249.908,75 KM	359.757,10KM	383.434,99 KM

Period 2003.-2012.godina - Iznos odobrenih sredstava: 1.313.288,84 KM

Kako je vidljivo iz gore navedenog, u periodu 2003.-2012.godine prosječno je godišnje za ostvarivanje ovog prava utrošeno 131.328,88 KM, te utrošak od 383.434,99 KM u 2012.godini ukazuje na porast potreba za ovim vidom pomoći, odnosno na značajno povećanje broja smrtnih slučajeva branilaca i članova njihovih porodica.

Napomena: Posljednjim izmjenama i dopunama Zakona o dopunskim pravima branilaca i članova njihovih porodica iz decembra 2012.godine, te Odluke o naknadi troškova dženaze/sahrane branilaca i članova njihovih porodica, koje je Vlada Kantona usvojila u februaru 2013.godine, omogućena je povoljnija realizacija ovog prava za pripadnike branilačke populacije. Međutim, napomene u tekstu se odnose na odredbe Zakona i Odluke koje su važile u toku 2012.godine.

POGLAVLJE XI - Profesionalna rehabilitacija (Pravo po osnovu preostale radne sposobnosti)

Članom 13. Zakona je utvrđeno pravo ratnih vojnih invalida, dobitnika ratnog priznanja ili odlikovanja i demobiliziranih branilaca na profesionalnu rehabilitaciju, a na osnovu preostale radne sposobnosti, uključujući prekvalifikaciju i školovanje za obavljanje poslova za koje se traži više stručna sprema od one koju ima, u slučaju nezaposlenosti i ako prema općem obrazovanju, godinama života, zdravstvenom stanju i drugim okolnostima imaju uvjete za uspješnu rehabilitaciju.

Profesionalnom rehabilitacijom osigurava se osposobljavanje za vršenje ranijeg ili drugog odgovarajućeg zanimanja, stručno osposobljavanje za vršenje određenog zanimanja i stručno usavršavanje.

Na profesionalnu rehabilitaciju podnosioca zahtjeva u tom smislu upućuje općinska služba, a na osnovu prethodno utvrđene preostale radne sposobnosti od strane komisije stručne ustanove za ocjenjivanje radne sposobnosti, u skladu sa propisima iz oblasti penzijsko-invalidskog osiguranja, u roku 60 dana od dana prijema ocjene.

Pravilnikom o načinu ostvarivanja prava po osnovu preostale radne sposobnosti, kojeg je na osnovu Zakona donio ministar Ministarstva za boračka pitanja, detaljnije su regulisana pitanja od značaja za realizaciju ovog prava.

U periodu 2003-2012. godina za realizaciju ovog prava ukupno su odobrena sredstva u iznosu od 148.053 KM.

Napomena: Posljednjim izmjenama i dopunama Zakona o dopunskim pravima branilaca i članova njihovih porodica iz decembra 2012.godine, omogućena je povoljnija realizacija ovog prava za pripadnike branilačke populacije. Međutim, napomene u tekstu se odnose na odredbe Zakona koje su važile u toku 2012.godine.

POGLAVLJE XII Izgradnja prilaza do stambene zgrade

Zakonom je utvrđeno pravo na uklanjanje arhitektonsko-urbanističkih barijera za prilaz i ulazak u stambenu zgradu u kojoj stanuje i za korištenje stana za ratne vojne invalide I grupe koji nisu sposobni za kretanje bez invalidskih kolica. Ovo pravo se može ostvariti jednokratno i pod uvjetom da se radi o stambenoj jedinici sa riješenim imovinsko-pravnim odnosima, a realizaciju je dužna osigurati općina na području koje se stambena zgrada nalazi.

POGLAVLJE XIII - Sufinansiranje izgradnje spomen obilježja u općinama

U Budžetu Zeničko-dobojskog kantona te Programom utroška sredstava Ministarstva za boračka pitanja utvrđen je poseban transfer za sufinansiranje izgradnje spomen obilježja u općinama Kantona, vezanih za protekli odbrameno-oslobodilački rat. Izdvajanje sredstava se vrši na inicijativu branilačkih organizacija i mjesnih zajednica, a na osnovu pisanog zahtjeva općinskih službi te dostavljenih projekata u tom smislu.

U narednoj tabeli dat je prikaz izdvojenih sredstava za izgradnju spomen obilježja u prethodnim godinama.

Tabela 14. - Pregled odobrenih sredstava za izgradnju spomen obilježja u periodu 2004.-2012. g.

Godina	Iznos (KM)
2004.	19.500
2005.	28.000
2006.	153.000
2007.	199.353
2008.	180.700
2009.	30.000
2010.	43.000
2011.	212.300
2012.	203.500

POGLAVLJE XIV - Sredstva za rad branilačkih udruženja

Zakonom je utvrđeno da Vlada Kantona odobrava sredstva za rad i aktivnosti kantonalnih udruženja pripadnika branilačke populacije od posebnog društvenog interesa, a Odlukom o finansiranju rada kantonalnih udruženja branilaca i članova njihovih porodica, koju je donijela Vlada Kantona, utvrđeni su uvjeti, način i postupak dodjele istih sredstava.

Odlukom je definisano finansiranje slijedećih udruženja i saveza:

1. Organizacija porodica šehida i poginulih boraca ZDK,
2. Savez ratnih vojnih invalida ZDK,
3. JOB „Unija veterana“ ZDK,
4. Savez dobitnika najvećih ratnih priznanja ZDK,
5. UG RVI paraplegičara ZDK,
6. UG Savez slijepih boraca ZDK,
7. Zajednica udruga obitelji poginulih i nestalih hrvatskih branitelja domovinskog rata ZDK,
8. HVIDRA ZDK i
9. SUBNOAR ZDK.

Programom utroška sredstava Ministarstva predviđeno je finansiranje rada kancelarija navedenih udruženja te finansiranje programskih aktivnosti kantonalnih udruženja pripadnika branilačke populacije,

Napomena: Izmjene i dopune Odluke o finansiranju rada kantonalnih udruženja branilaca i članova njihovih porodica, koje je Vlada Kantona usvojila u februaru 2013.godine, predviđaju finansiranje još dva kantonalna udruženja: Saveza demobilisanih boraca OOR 1992-1995 ZDK i Udruge nositelja ratnih odličja HVO ZDK.

Međutim, napomene u tekstu se odnose na odredbe Uredbe koje su važile u toku 2012.godine.

POGLAVLJE XV - Posebna prava

Članom 41. Zakona utvrđena su posebna prava lica sa naročitim zaslugama, prema kojima dobitnici ratnog priznanja ili odlikovanja i nosioci "Partizanske spomenice 1941" imaju pravo na jednokratno novčano primanje u toku jedne kalendarske godine, u visini koju utvrdi Vlada Kantona.

Također, dobitnicima ratnog priznanja ili odlikovanja za vrijeme nezaposlenosti odobrava se mjesečna novčana naknada, u skladu sa Odlukom o novčanoj naknadi dobitnika ratnih priznanja i odlikovanja koju je donijela Vlada Kantona, kojom je utvrđena visina novčanih sredstava u ovu svrhu (200,100 i 50,00 KM – zavisno od kategorije priznanja i odlikovanja), te uvjeti, način i postupak dodjele istih, kao i ostala pitanja od značaja za ostvarivanje ovog prava.

U vrijeme sačinjavanja Informacije nije evidentiran nijedan korisnik ovog prava, odnosno svi dobitnici ratnog priznanja ili odlikovanja su zaposleni ili su uživaoci penzija.

DIO PETI - ZAKLJUČNA RAZMATRANJA

O svim korisnicima branilačko-invalidske zaštite je, u skladu sa pozitivnim propisima i na osnovu jedinstvenog informacionionog sistema, urađena evidencija, analize i izvještaji koji omogućavaju sagledavanje stvarnog stanja u ovoj oblasti i na osnovu toga poduzimanje odgovarajućih mjera. Tako i podaci iz ove Informacije daju mogućnost sagledavanja stanja u kojem se nalazi populacija branilaca i članova njihovih porodica, te značajnih napora poduzetih u dosadašnjem periodu u cilju osiguranja što većeg broja prava i u što većem obimu, a imajući u vidu statusni položaj i značaj ove kategorije stanovništva u društvu.

Branilačko-invalidska zaštita je u okviru socijalne politike prema odredbama Federalnog ustava u nadležnosti Federacije i kantona, te doneseni Federalni zakoni iz ove oblasti za realizaciju najvećeg broja prava zadužuju kantonalna ministarstva.

U realizaciji tih obaveza donesen je Zakon o dopunskim pravima branilaca i članova njihovih porodica i na osnovu istog dvanaest podzakonskih akata, dok je jedan podzakonski akt donesen na osnovu Federalnog zakona. Uglavnom se radilo o pravima koja su u dotadašnjem periodu finansirana sredstvima Budžeta Kantona, sa budžetske stavke odnosno transfera Ministarstva za boračka pitanja, a utrošak sredstava je regulisan kriterijima Vlade Kantona, koji su donošeni za svaku budžetsku godinu u skladu sa Zakonom o izvršavanju Budžeta. Prava pripadnika branilačke populacije često su bila utvrđivana aktima u resornoj nadležnosti drugih kantonalnih organa, najčešće Ministarstva finansija, i važila sa za određeni period ili konkretne slučajeve.

Donošenjem Zakona i podzakonskih akata data je mogućnost sistemskog rješenja prava branilaca i članova njihovih porodica tako što isti postaju zakonska kategorija. Zakon osigurava upravno rješavanje u dvostepenom postupku, odnosno pravnu zaštitu branilaca i članova njihovih porodica u realizaciji njihovih prava.

U toku 2011. i 2012.godine sprovedene su aktivnosti na izmjenama i dopunama Zakona o dopunskim pravima branilaca i članova njihovih porodica, kojima bi bili ostvareni slijedeći efekti:

- u sva prava po zakonu uvode i povratnici u RS koji ostvaruju osnovna prava iz BIZ u općinama Kantona ili koji su na evidenciji nadležnog organa za vojne evidencije u općinama Kantona.
- Djeca šehida/pog.br. moći će ostvarivati prava iz Zakona na zdravstvenu zaštitu, prednosti pri zapošljavanju, dodjelu kredita za zapošljavanje, prvenstvo kod korištenja programa službe za zapošljavanje, te pravo na stipendiranje do 35. godine života, odnosno neće biti kao do sada limitirani dobnom granicom od 25 god. života, i uvjetom da su na evidenciji nezaposlenih te da im raniji radni odnos nije prestao njihovom krivicom.
- Isto se odnosi i na djecu umrlih RVI i dobitnika ratnih priznanja priznanja kojima je prestalo pravo na porodičnu invalidninu, te na djecu umrlih demobiliziranih branilaca, koji se ovdje uvode u pravo, oni će moći ostvarivati pravo na zdravstvenu zaštitu te sredstva za zapošljavanje i prvenstvo kod programa službe za zapošljavanje, te pravo na stipendiranje do 30. godine života
- Uvode se u prava po zakonu udovice i roditelji umrlih demobiliziranih branilaca, koje je umrli izdržavao
- Stipendije za studij će moći ostvariti i studenti – branioci i čl.njihovih porodica koji studiraju izvan BiH, pod uvjetom da su srednje školovanje ostvarili na području BiH
- Sredstva za naknadu za podignute nišane odn. nadgrobne spomenike te sredstva pomoći za slučaj smrti branilaca i čl.njihovih porodica moći će ostvariti i lice koje je nišan podiglo odnosno sahranilo umrlo lice, bez obzira je li član porodice, što je do sada bilo uvjet

- Svi podaci o braniocima koji su koristili sredstava sa transfera ministarstva moći će biti javno objavljeni.

Ostale odredbe se odnose na usklađivanje sa odredbama važećih federalnih zakona, jer je tamo u međuvremenu došlo do promjena, prestao je 2010.godine važiti Zakon o pravima demobiliziranih branilaca, zatim odredbe kojima se u cilju pojednostavljenja i optimizacije postupka ostvarivanja prava po Zakonu, pojedine odredbe mijenjaju, te odredbe kojima se otklanjaju određene nedorečenosti i nepreciznosti koje postoje u Zakonu i koje su na neki način predstavljale prepreku ostvarivanja prava u praksi i u skladu sa stvarnim potrebama branilaca i članova njihovih porodica.

Programima rada Vlade i Skupštine Kantona za 2012.godinu u martu odnosno aprilu mjesecu bilo je predviđeno razmatranje odnosno usvajanje teksta Prijedloga Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o dopunskim pravima branilaca i članova njihovih porodica, a u realizaciji obaveza po Nacrtu ovog Zakona, kojeg je Skupština Kantona prihvatila 30.12.2011.god. i zaključkom uputila u javnu raspravu.

Sumiranjem rezultata javne rasprave, kao i u obavljenim pojedinačnim razgovorima sa predstavnicima najbrojnijih branilačkih udruženja sa područja Kantona, konstatovano je postojanje bitnih suprotstavljenih stavova po određenim članovima Nacrta Zakona. S obzirom da se radilo o predviđenim odnosno predloženim izmjenama i dopunama prava i korisnika prava po Zakonu za koji predstavnici branilačkih udruženja smatraju da su od suštinskog značaja za prihvatanje ili neprihvatanje teksta Prijedloga Zakona, te u cilju izbjegavanja situacije eventualne blokade daljnje procedure po ovom Zakonu, Ministarstvo za boračka pitanja je nastojalo nastoji prevazići konstatovana razmimoilaženja u stavovima, odnosno postići zadovoljavajući kompromis koji bi omogućio izradu konačnog teksta Prijedloga Zakona i dostave istog Vladi Kantona na razmatranje. To je imalo za posljedicu znatno prolongiranje roka za upućivanje teksta Zakona Vladi Kantona, tako da je Skupština Kantona dana 18.12.2012.god. donijela Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o dopunskim pravima branilaca i članova njihovih porodica, ali sa rokom važenja do kraja 2013.godine.

Programima rada Vlade i Skupštine Kantona za 2013.godinu predviđeno je donošenje novog zakona u mjesecu septembru, odnosno oktobru 2013.godine.

Kada je u pitanju oblast zapošljavanja, branioci i članovi njihovih porodica u dijele sudbinu ostatka stanovništva, pa i sa značajno većim stepenom poteškoća uzimajući u obzir često smanjenu radnu sposobnost ovih lica. Preko 15.000 nezaposlenih lica iz ove populacije dovodi do veoma teške ekonomske situacije u njihovim porodicama.

U oblasti zdravstvene zaštite poteškoće su izražene u postupku ostvarivanja prava na liječenje u zdravstvenim ustanovama u drugom kantonu i u inozemstvu. Ovi vidovi zaštite nisu u domenu rada ovog Ministarstva, ali se njihovo neostvarivanje negativno reflektuje na pripadnike boračke populacije.

Neriješeno stambeno pitanje predstavlja jedan od najznačajnijih egzistencijalnih problema stanovnika Zeničko-dobojskog kantona, a najugroženiji dio populacije su svakako branioci i članovi njihovih porodica. Porodice šehida i poginulih branilaca žive u nepotpunim porodicama, po pravilu bez hranioca porodice, a ratni vojni invalidi i demobilizirani branioci kod kojih je u velikom stepenu narušeno zdravstveno stanje, žive i vode se kao hranioci porodice koji imaju stalnu potrebu za posebnim socijalnim tretmanom u pogledu zdravstvene zaštite, osiguranja posla, uvjeta rada i privređivanja, ali i stambenog zbrinjavanja.

S obzirom na moralnu obavezu države i cjelokupne društvene zajednice na osiguranju adekvatnog socijalno-ekonomskog statusa ove kategorije stanovništva, a imajući u vidu njihov ogroman doprinos u odbrani zemlje u proteklom odbrambeno-oslobodilačkom ratu, jedan od prioriternih zadataka predstavlja i pomoć u rješanju problema njihovog stambenog zbrinjavanja.

Za ostvarenje funkcija ovog Ministarstva neophodna je i dobra saradnja sa udruženjima pripadnika branilačke populacije koja se realizuje kroz pružanje odgovarajuće pomoći i zajedničku aktivnost na poboljšanju statusa ove populacije.

Imajući u vidu postojeću ekonomsku situaciju u Kantonu, kao najveći problem definitivno se može označiti nemogućnost osiguranja sredstava za realizaciju prava adekvatno evidentnim potrebama branilaca i članova njihovih porodica, zbog čega je ostvarenje prava najčešće uvjetovano provođenjem konkursne procedure i bodovanjem.

U narednim tabelama dat je pregled utroška sredstava Budžeta Kantona po transferima za prava branilaca i članova njihovih porodica u 2012.godini i u prethodnim godinama.

Tabela 15. Utrošak sredstava Budžeta Kantona po transferima

Naziv transfera	2003-2010.	2010.	2011.	2012.
Banjsko-klimatsko liječenje	2.052.188,30	189.582,00	194.700,00	173.290,00
Stipendiranje studenata pripadnika branilačke populacije	8.107.600,00	1.300.000,00	1.306.000,00	1.398.000,00
Podizanje nišana/nadgrobnih spomenika šehida/poginulih branilaca i umrlih	1.933.087,71	41.046,34	5.827,52	16.527,52
Sredstva za rad branilačkih udruženja	2.508.127,03	399.815,00	395.910,00	366.599,50
Ortopedska i druga pomagala	602.602,78	90.031,23	25.279,58	152.061,71
Troškovi učešća u sportskim takmičenjima	560.309,00	66.200,00	62.700,00	67.900,00
Troškovi organizovanja takmičenja i manifestacija PBP	395.618,00	51.440,00	66.800,00	67.470,50
Jednokratna novčana sredstva za rješavanje stambenog pitanja PBP	20.695.306,46	2.561.903,52	2.949.742,28	2.405.800,00
Pomoć u slučaju smrti PBP	670.036,75	249.908,75	359.757,10	383.434,99
Novčana naknada zbog izuzetno teške socijalno-ekonomske situacije PBP	1.326.500,00	256.120,00	369.930,00	513.900,00
Sredstva za liječenje PBP	1.229.844,00	254.624,00	300.000,00	416.500,00
Jednokratno novčano primanje osobama sa naročitim zaslugama	635.090,00	1.600,00	300,00	0,00
Transfer za izgradnju spomen obilježja	549.053,00	0,00	99.800,00	42.500,00
Sredstva za školovanje i nabavku udžbenika za PBP	926.450,00	0,00	359.500,00	419.100,00
Transfer JU Službi za zapošljavanje ZDK za podsticaj mjera zapošljavanje	5.728.276,53	2.195.009,81	1.427.226,68	0,00
Ocjena tjelesnog oštećenja	336.137,70	16.052,40	6.236,10	6.735,69
Profesionalna rehabilitacija	148.053,00	0,00	0,00	0,00

DIO ŠESTI - PRIJEDLOZI MJERA

U cilju stvaranja uvjeta za poboljšanje statusne pozicije branilaca i članova njihovih porodica te njegovanja i očuvanja digniteta Odbrambeno-oslobodilačkog rata, potrebno je poduzeti slijedeće mjere:

1. U skladu sa programima rada Vlade i Skupštine Zeničko-dobojskog kantona, sprovesti aktivnosti na donošenju novog Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o dopunskim pravima branilaca i članova njihovih porodica te usaglašavanja podzakonskih akata donesenih u realizaciji istog Zakona, sa ciljem usklađivanja sa drugim zakonskim rješenjima, u saradnji sa kantonalnim udruženjima branilaca i članova njihovih porodica.
2. Saradnjom Ministarstva za boračka pitanja sa drugim ministarstvima Zeničko-dobojskog kantona u čiji djelokrug poslova spadaju određena pitanja od interesa za branilačku populaciju unapređivati položaj te povećavati stepen ostvarivanja prava i zadovoljenja potreba branilaca i članova njihovih porodica, posebno u oblasti zdravstva, obrazovanja i zapošljavanja.
3. U skladu sa Analizom stanja u oblasti zapošljavanja definisati mjere i aktivnosti za podsticaj zapošljavanja branilaca i članova njihovih porodica te osigurati budžetske pretpostavke za realizaciju definisanih mjera.
4. Imajući u vidu evidentan rast potreba i efekte dodijeljenih sredstava, nastaviti i unaprijeđivati aktivnost na stipendiranju studenata - branilaca i članova njihovih porodica, sa akcentom na nastojanje za raniji završetak postupka dodjele u svakoj akademskoj godini.
5. Ministarstvo za boračka pitanja i Vlada Kantona koordinacijom sa Federalnim ministarstvom za pitanja boraca i invalida odbrambeno-oslobodilačkog rata, Federalnim zavodom za zapošljavanje, Službom za zapošljavanje Zeničko-dobojskog kantona, te drugim subjektima pomoći stvaranju uslova za isplatu neisplaćenih naknada za nezaposlene demobilisane branitelje.
6. Planirana budžetska sredstva treba da prate potrebe i prava branilaca i članova njihovih porodica utvrđena zakonima i podzakonskim aktima.
7. Ministarstvo za boračka pitanja u razgovorima sa općinskim načelnicima i šefovima općinskih službi nadležnih za pitanja branilaca tražiti rješenja za otklanjanje uočenih problema vezanih za pravovremenost, te druge probleme u postupcima ostvarivanja prava.
8. Ministarstvo za boračka pitanja i Vlada Zeničko-dobojskog kantona će analizirati skupštinsku raspravu i zaključke vezane za ovu temu, sa ciljem adekvatnog postupanja.

Broj: 13/02-41-7327/13
Zenica, 26.03.2013.godine

MINISTAR
Ekrem Tuka